164 №   Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem   פרייז 20 גראשען   Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

מיטוואָך, כ׳ תמוז פ׳ פינחס תר״צ | 16 lipca 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

ווידער אונטערגעצונדען א יוד. שטעטל אין רומעניען

מיליטער לעשט די שרפות — 40 כוליגאַנעס אַרעסטירט

עגיפּטען אין פלאַמען פון אויפשטאַנד; 16 דער׳הרג׳עטע 137 פערוואונדעטע

ווין 15 יולי טעל. (יט״א) פון בוקארעסט טיילט מען מיט אז א באַנדע כוליגאַנעס זענען בעפאַלען דאָס יודישע שטעטעל באַלאַסאַנו אין בוקאָווינע און עס אונטערגעצונדען פון עטליכע זייטען. די רוצחים האָבען זיך דאַן געלאָזט איבער די גאַסען און געשלאָגען און בערויבט די יודען וואָס זענען אַרויסגעלאָפען פון די הייזער. די כוליגאַנעס האָבען זאָגאַר געצוואונגען דעם בירגער מייסטער צו פערלאָזען דאָס שטעטעל. די יודען האָבען אַלאַרמירט די מיליטערישע מאַכט, און ערשט ווען עס איז אָנגעקומען אַן׳אָפּטיילונג מיליטער, האָבען זיי זיך צוזאַמען מיט די יודען גענומען לעשען די שרפות. 40 כוליגאַנעס זענען אַרעסטירט געוואָרען.

פון טשערנאָוויץ טיילט מען מיט, אז די יודען פון באַלאַסאַנו האָבען פריהער געוואָרענט די מאַכט. אז עס גרייט, זיך אויף זיי אָנפאַלען. דער פרעפעקט האָט זיך געווענדעט נאָך הילף. ער האָט אָבער בעקומען נאָר צוגעשיקט 8 זשאַנדאַרען.

בלוטיגע גאַסען-קאַמפען אין עגיפּטען

אַלעקסאַנדריא, 15. יולי. (ספּ.) דאָ איז היינט פאָרגעקומען אַ בלוטיגער צוזאַמענשטויס צווישען די נאַציאָנאַליסטען, וואָס האָבען איינגעאָרדענט אַ ריזיגע נאַסען-דעמאָנסטראַציע, און דער פּאָליציי. 16 דעמאָנסטראַנטען זענען דער׳הרג׳עט געוואָרען, 137 זענען געוואָרען זעהר שווער פערוואונדעט.

אויך ביי דער פּאָליציי זענען פאַראַן פיל פערוואונדעטע, דערונטער צוויי העכערע בעאַמטע.

הינדענבורג בעטייליגט זיך נישט אין די רהיין-פייערליכקייטען

בערלין, 15. יולי. (ספּ.) פּרעזידענט הינדענבורג האָט זיך אָפּגעזאָגט אַנטיילצונעהמען אין די רהיין-פייערליכקייטען, אַלס פּראָטעסט געגען דער פּרייסישער רעגירונג, וועלכע האָט נישט צוריקגעצויגען איהר פערארדנונג וועגען די „שטאַהלהעלם״-אָרגאַניזאַציעס.

רוסלאַנד פאַר בריאַנ׳ס-פּראָיעקט?

פּאַריז, 15. יולי. (ספּ.) דאָ געהען קלאַנגען, אַז דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז דאָוגאַלעווסקי איז אַרויסגערופען געוואָרען קיין מאָסקווא, כדי צו בעהאַנדלען בריאַנ׳ס מעמאָריאַל מכח דער אייראָפּעאישער פעדעראַציע, צו וועלכער סאָוויעט-רוסלאַנד האָט בדעה צוצושטעהן. די דאָזיגע ידיעה האָט אַרויסגערופען אַ סענסאַציע אין די פּאָליטישע קרייזען.

פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ אַ בראַנדייסיסט

לואי ליפּסקי איז וויצע-פּרעזידענט

ניו-יאָרק, 15 יולי (יט״א טעלעגר.) אויף דער ערשטער זיצונג פון דער ניי-אויסגעוועהלטער עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזידענט פון דער אָרגאַניזאַציע ראָבערט שאָלד, אַן׳אָנהענגער פון דער בראַנדייס-גרופּע. אַלס עהרען-פּאָרזיצער איז אויסגעקליבען געוואָרען ריכטער יוליאַן מעק.

וויצע-פּאָרזיצער—ראַבי סילווער, עהרען-וויצע-פּאָרזיצער—לואי ליפּסקי.

אַלס פּאָרזיצער פון פּאָליטישען קאָמיטעט, וואָס דאַרף אויסאַרבייטען די שטעלונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ לגבי ענגלאַנד׳ס פּאָליטיק איז אויסגעקליבען געוואָרען ראַבינער סטיפען וויז.

די נאָמינאַציע פון סטיפען וויז אַלס פּאָרזיצער פון פּאָליטישען קאָמיטעט האָט אין די ציוניסטישע קרייזען אין אַמעריקאַ אויסגערופען גרויס אויפזעהן.

פּוילען מסכים צו בריאַנס פּראָיעקט

נאָר מיט געוויסע בעווארענישען

וואַרשא. (טעלעפאָניש) אין ענטפער פון דער פּוילישער רעגירונג אויף בריאַנ׳ס מעמאָריאַל, זאָגט זיך צווישען אַנדערען, אַז פּוילען בעגריסט דעם פּלאַן פון אַן׳אייראָפּעאישער אוניע. פּוילען דאַלט, אַז עס דאַרף געשאַפען ווערען אַ פעדעראַציע פון אַלע אייראָפּעאישע מלוכות, דערביי דאַרף גאַראַנטירט ווערען די אונבעשרענקטקייט פון יעדער מלוכה. די פעדעראַציע דאַרף פאַרבערייטען די ווירטשאַפטליכע דערנעהנטערונג צווישען די אייראָפּעאישע פעלקער. דערביי דאַרף אָבער די פעדעראַציע נישט זיין געווענדעט געגען קיין שום מלוכה.

געשטאָרבען רודאָלף שילדקרויט

ניו-יאָרק, 15 יולי (יט״א טעלעגר.) אין האָליוואוד איז פּלוצלינג געשטאָרבען פון אַ האַרץ-שלאַק דער וועלט-בעריהמטער אַרטיסט און רעזשיסער רודאָלף שילדקרויט (אַ יוד).

עטליכע זעכציג גענז

און זייערע אנטרייבער צומורשט געוואָרן פון א צוג ביי לאסק

לאַסק. (טעלעפאָניש) די „לעטניקעס״ פון אוטראַטאַ נעבען לאַסק, האָבען נעכטען איבערגעלעבט אַ נאַכט פון שרעק און פּאַניק. אַרום האַלב 4 פּאַרטאָגס האָבען די נאַכט-וועכטער פון יענער געגענד פּלוצלינג אַלאַרמירט אַלע איינוואוינער פון דאָרף. די „דאַטשניקעס״ האָבען געמיינט, אַז עס איז פּאָרגעקומען אַ באַנדיטען-אָנפאַל און זיי זענען אין דער אונטערוועש אַרויס אין דאָרף. דאָ זענען זיי דערגאַנגען פאַלגענדע געשיכטע:

פון דאָרף בזשעזשינע הינטער לאַסק, האָט מען געטריבען אַ סטאַדע פון 200 גענז צו דער באַהן-סטאַציע, וועלכע האָבען געזאָלט טראַנספּאָרטירט ווערען קיין לאָדז. די גענז האָבען אָנגעטריבען איינינע יונגע פּויערים. איינער פון די אָנטרייבער האָט זיך געריהמט, אַז ער וועט אַדורכגעהן מיט די גענז די באַהןליניע, כאָטש עס האָט זיך דערנעהנט מערט אַ משא-צוג. דער אָנטרייבער האָט געוואָלט ווייזען זיין בריה׳שאַפט און אַרויפגעטריבען די גענז אויף דער ליניע.

די באַהן איז אָבער געווען שנעלער ווי דער אָנטרייבער און איידער ער האָט זיך אַרומגעקוקט, איז דער לאָקאָמאָטיוו אַרויף אויף עטליכע און זעכציג גענז, וועלכע ער האָט געפיהרט און אויך אויף איהם.

די גענז, צוזאַמען מיט׳ן אָנטרייבער זענען צומורשט געוואָרען אונטער די רעדער פון צוג. דער אָנטרייבער איז געבליבען מויט אויפ׳ן אָרט. דאַנעגען אַ פּייל גענז זענען בלויז צוקאַלעטשעט געוואָרען. די איבריגע אָנטרייבער האָבען אויסגענוצט די מהומה, וואָס איז ענטשטאַנען צוליב דער קאַטאַסטראָפע, און זיי האָבען גענומען פערקויפען זייערע גענז צו דריי און 4 זל. פאַר אַ שט.ק. די איינוואוינער פון יענער געגענד האָבען אַזוי אַרום בעקומען ביליגע גענז אַלס סאַטיספאַקציע פאַר זייער אויסגעזויםטער שרעק. דאַנעגען דער לאָדזשער יודישער סוחר, צו וועמען די גענז האָבען געהערט, האָט געליטען אַ גרויסען היזק.

דאָוגאַלעווסקי פערשיקט קיין סיביר?

איינינע פראַנצויזישע צייטונגען ברענגען אַ סענסעציאָנעלע ידיעה, אַז דער סאָוויעטישער געזאַנדטער אין פראַנקרייך, דאָוגאַלעווסקי, וועלכער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק אָפּגעפאָהרען קיין מאָסקווע, איז צוליב נאָך נישט פעסטגעשטעלטע סיבות פערשיקט געוואָרען קיין סיביר.

בית תפלה „מזרחי״ לודז קילינסקה 44

היום ביום ד׳ כ׳ תמוז תתקיים באולמנוט בשעה 7 בערב

תפלת אזכרה

לזכר נשמת מנהיגנו הגדול בנימין זאב הד״ר הרצל ז״ל

בהשתתפות הנואמים אהרן אסט, יעקב י. קרקובסקי ועוד.

כל החברים והנוהים אחרי רעיוננו מתבקשים לבוא.

הכניסה חפשית — הגבאים

שטאָטישער טעאַטער — צעגעלניאַנאַ 63. יאהר XV אָנפ. מ. מזאה

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט מיטוואָך, 8.45 אָוונד צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 3.50

א מעשה מיט הערשעלע אסטראָפּאַליער

פון משה ליפשיץ.

מאָרגען דאָנערשטאָג, דעם 17-טען יולי

טאָג און נאַכט

פון ש. אנסקי.

דער פאָר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

פילהאַרמאָניע-זאַל, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אַנ׳אמת׳ער עונג שבת קודש פ׳ פינחס מברכים החודש (מנחם-אב) פאַר לאָדזער יודען.

דעם 18.7 און דעם 19.7 וועט דאַווענען פרייטאָג-צונאַכט קבלת-שבת און צומאָרגענס 9.30 פריה שחרית און מוסף דער פּאָפּולערער וועלט-בעריהמטער אָבערקאַנטאָר (אויס אַמעריקאַ דעטרויט)

פּראָפעסאָר אליהו זאלודקאָווסקי נ״י

(וועלכער איז בעליבט פון לאָדזער פּובליקום). עס נעמט אַנטייל דער בעוואוסטער לאָדזער פּראָפעסיאָנעלער כאָר אונטער דער לייטונג פון טאַלאַנטפולען יונגען מוזיקער ה׳ הערץ רובין. פערזעהט זיך מיט בילעטען. וכל הקודם זכה!

בילעטען-פערקויף: אין קאַסע זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20, ביי ה׳ זעלמאַנאָוויטש רוג פּאָלודנ. און פּיעטריקאָווער 12, אויך ביי ה׳ דיאַמענט נאָוואָמיעסקאַ 24 (וואורשט-געשעפט). בעמ.: פאַר פרויען רעזערווירטע ספּעציעלע פּלעצער.

Dr. Niewiażski

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—9 אָוונד.

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכקייט. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שפּראַך-לאַמפּען. דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. Feldman

אַקושער און פרויען-אַרצט

Rzgowska 5, telef. 191-08

פון 3—5 און אין לעטשניצע Piotrkowska 62 פון 5.30—7.30

Dr. EBIN

Piotrkowska 10

przeprowadził się na

Al. Kościuszki 39 —róg— Andrzeja

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75

ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. A. Mazur

ווסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01

נעמט אָן פון 10—1.30, 2.3 און 4—6 אָוונדס

Dr. med. H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-08

נעהמט אָן פון 8—10; 5—8 אָוונד

אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 6—9 אָוונד. זונטאָג פון 9—2 מיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט — מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וואַלאָדקעס געגען פלאַטע פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28, וו. 1, פון 5—7 אָוונד

Dr. med. H. Lajchter

צאָהן-כירורג

קיפער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.

זשעלאַנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.

נעמט אָן פון 2.30 נ״מ. ביז 9.30 אָוו.

KRYNICA

Dr. med.

Mikołaj BORNSTEIN

ordynuje jak w ubiegłych latach

w Willi „BELMONT"

סטאַרשי כירורגישער פעלדשער

י. סענדער

פּאָמאָרסקאַ 14, טעל. 162-83

פראָנט 2-טער שטאָק,

וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

אלע דריי פויערים-פּאַרטייען זיך פעראייניגט

„וויזוואָלעניע“, „פּיאַסט“ און „פויערים-פּאַרטיי“ געהן געמיינזאַם צו די קומענדע סיים-וואַהלען

„וויזוואָלעניע“ „פּיאַסט“ און פויערים-פּאַרטיי

וועלען אַרויסשטעלען אַ געמיינזאַמע ליסטע צו די קומענדע סיים-וואַהלען

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די פּרעזידיומס פון די דריי פויערען-פּאַרטייען „וויזוואָלעניע“, פּיאַסט און פויערים-פּאַרטיי. אויף דער קאָנפערענץ איז באַשלאָסען געוואָרען, אַז אַלע דריי פּאַרטייען זאָלען אין זייער ווייטערדיגער טאַקטיק געהן צוזאַמען, און אַז ביי די קומענדיגע סיים-וואַהלען זאָלען זיי אַרויסשטעלען איין געמיינזאַמע ליסטע.

די דאָזיגע ידיעה האָט אין די פּאָליטישע קרייזען געמאַכט אַ שטאַרקען רושם.

אַרבייטסלאָזע רייסען זיך אַריין אין טשענסטאָכאָווער מאַגיסטראַט

און דראָהען די מיטגלידער פון דער שטאַט-פערוואַלטונג

טשענסטאָכאָוו. (טעלעפאָניש) איינע הונדערט אַרבייטסלאָזע, וועלכע זענען געווען פרידער בעשעפטיגט ביי די עפענטליכע אַרבייטען פון מאַגיסטראַט, האָבען היינט זיך פערזאַמעלט פאַר דער מאַגיסטראַט-געביידע, און וועלכער עס איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער שטאַט-פערוואַלטונג.

די אַרבייטסלאָזע האָבען זיך אַריינגעריסען אין זיצונגס-זאַל און אָנגענומען אַ דראָהענדע שטעלונג לגבי די מאַגיסטראַט-מיטגלידער. ערשט נאָכדעם, ווי מ'האָט זיי פערזיכערט, אַז פון דעם 17. ה.ח. וועלען די עפענטליכע אַרבייטען בעגינט ווערען, זענען זיי רוהיג אַוועק.

35 טויזענד דאָלאַר

האָבען באַנדיטען צוגערויבט אין אַ באַנק אין דער אַנוועזענהייט פון דירעקטאָרען

ניו-יאָרק, 15. יולי. (ספּ.) אין דער שטאַט מאָנטאַנאַ איז פאָרגעקומען אַן אויסערגעוועהנליך דרייסטער באַנדיטען-אָנפאַל. 5 בעוואָפענטע באַנדיטען זענען אַריינגעקומען אין דער באַנק אין מיטען העלען טאָג און צושטעלענדיג רעוואָלווערען צו די קעפּ פון די דירעקטאָרען, האָבען זיי אַדורכגעפיהרט אַ ברויקה אין דער גאַנצער באַנק. די באַנדיטען האָבען צוגערויבט 35 טויזענד דאָלאַר און געמאַכט פּליטה, נישט איבער לאָזענדיג נאָך זיך קיין שום שפּורען.

ד"ר וואַיציעך פּושיאַדאַש

דער ניי-בעשטעטיגטער [illegible] פון מיניסטאָרן-ראַט.

קלאַנגען און פאַקטען פון ענדעקישע צייטונגען

„ווער וועט זיין פּילסודסקי'ס פערטרעטער?“

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) אין דעם היינטיגען ענדעקישען נאָכמיטאָג-בלאַט „א. ב. צ.“ ווערען איבערגעגעבען פערשידענע השערות, קלאַנגען און „רעוועלאַציעס“ מכח דער ציקונפטיגער פּאָליטיק פון סאַנאַציע-לאַגער.

די דערמאָנטע צייטונג שטעלט פעסט אַז דער שעף פון דער געהיימער סאַנאַטאָרישער אָרגאַניזאַציע „פעראיין פון זעלנערישער טאַט“ איז גענ. רידז שמיגל.

גענ. שמיגל, בעהויפּטעט ווייטער די דערמאָנטע צייטונג, קוקט אויף זיך אַלס אויף דעם פערטרעטער פון מאַרשאַל פּילסודסקי, ד. ה. ווען דער איצטיגער קריגס-מיניסטער זאָל נישט וועלען, צי נישט קענען זיך פערנעמען מיט פּאָליטיק וועט איהם פערטרעטען גענ. רידז שמיגלי.

אין די סאַנאַציע-קרייזען, זאָגט די „א.ב.צ.“, בעטראַכט מען טאַקי דעם גענ. שמיגלי אַלס דעם פּאַסיגסטען פערטרעטער פון קאָמענדאַנט און נישט סלאַוועק'ן, הגם דער לעצטער איז פערזענליך מעהר צוזאַמענגעלעבט מיט'ן ערשטען פוילישען מאַרשאַל.

אַלס סימן, אַז גענ. שמיגלי טראָגט זיך אַרום מיט אַזעלכע פּלענער דינט פאַר דער „א. ב. צ.“ דעם דערמאָהנטען גענעראַלס רעדע אויפ'ן לעגיאָנען-צוזאַמענפאָהר אין ווילנא, אין וועלכער ער האָט געזאָגט צווי. אַנר.

„דער לעגיאָנען-מאַרש איז נאָך נישט פערענדיגט.“

ווייטער דערצעהלט „א. ב. צ.“ אַז אין די מיליטערישע קרייזען זאָלען זיין אָנהענגער און געגנער פון דיקטאַטור. גענ. סאָסנאָקאָווסקי, למשל, זאָל זיין אַ שטאַרקער אָנהענגער פון אַ דיקטאַטור, דאַגעגען זאָלען זיין אַנדערע גענעראַלען, וואָס ווילען נישט אַז מען זאָל די אַרמעע אַריינציהען אין דער פּאָליטיק. די דאָזיגע זענען אָנהענגער פון גענ. שיקאָרסקי.

דאָס איז בנוגע דער צוקונפט. בנוגע דער איצטיגער פּאָליטיק, ווייס אויך די „א. ב. צ.“ צו דערצעהלען, ווי זי זאָגט, סודות פון חדר, אַזוי, למשל, זאָל די לעצטע קאָנפערענץ אין דרוסגיעניק צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און פּרעמיער סלאַוועק זיין געווען גאָר אַ שטורמישע. מ'רעדט שוין אפילו, אַז עס איז אַקטועל די קאַנדידאַטור פון ווילנער וואָיעוואָדע ה' ראַטשקעוויטש אויפ'ן אַמט פון פּרעזעס פון מיניסטאָרן-קאַבינעט.

די דאָזיגע ידיעות גיבען מיר איבער אויף דער אחריות פון דער דערמאָנטער צייטונג, וועלכע ברענגט זיי, אגב, אין נאָמען פון „פּאָלאָניאַ“ און „גלאָס נאַראָדו“.

דערביי דאַרף מען אויפמערקזאַם מאַכען, דאָס די ענדעקישע צייטונגען זענען ווייט פון צו זיין אָביעקטיוו, און צו זייערע אינפאָרמאַציעס דאַרף מען זיך בעציהען מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט.

אַ צווייטע קהלה

זאָל אינגיכע לעגאַליזירט ווערען אין ווילנע

ווילנע. — ווי מיר האָבען שוין געראַט בשעתו געמאָלדען, האָבען די ווילנער אָרטאָדאָקסען דערלאַנגט דער מאַכט אַ בקשה וועגען לעגאַליזירען אַ סטאַטוט פון אַ רעליגיעזען פעראיין. דער דאָזיגער פעראיין זאָל פאָרשטעלען מיט זיך אַ מין בעזונדערע רעליגיעזע קהלה, וועלכע זאָל לויט'ן סטאַטוט קענען איים פיהרען אַלע רעליגיעזע פונקציעס פון אַ קהלה, ווי שחיטות, רבנים, מקוה וכדומה.

די דאָזיגע בקשה ליגט שוין אַ צייט צוזאַמען מיט'ן סטאַטוט אין די „וואָיעוואָדשאַפט און ווערט נישט ערלעדיגט.

ווי מען דערוויסט זיך, אומצ, וועט דער סטאַטוט די טעג בעשטעטיגט ווערען און אין דער נאָהענטסטער צייט וועט ער, אַ בעשטעטיגטער, איבערגעשיקט ווערען אין דער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

—=0§0=—

נעכטיגע הערצל-פייערונגען אין לאדז

קיין שום שטערונגען וועלען נישט אָפּהאַלטען דאָס יודישע פאָלק צו רעאַליזירען הערצל'ס צואה, וועלכע איז בעשטעטיגט געוואָרען דורך באַלפור'ן. — די עליה-גזרה איז אַ פערלעצונג פון די רעכט פון יודישען פאָלק. — מיר פאָדער'ן די באַלדיגע אָפּשאַפונג פון דער עמיגראַציע גזרה!“. — רעזאָלוציע פון דער נעכטיגער הערצל-אַקאַדעמיע.

נעכטען אָוונד איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) פאָרגעקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 26. יאָהרטאָג פון פערשטאָרבענעם ציוניסטישען מנהיג ד"ר טעאָדאָר הערצל.

אין נאָמען פון ציוניסטישען וועד עפענט די אַקאַדעמיע ה' מ. מרחיב, וועלכער בעט די פערזאַמעלטע צו בעערען דעם אַנדענקען פון פערשטאָרבענעם מיט אויפשטעהן.

דערויף האַלט רעד. אונטער אַנ'אַנהאַלטסרייכען רעפעראַט וועגען לעבען און שאַפען פון גרויסען ציוניסטישען מנהיג און שעפער פון פּאָליטישען ציוניזם, אָפּשטעלענדיג זיך אויף די פערשידענע עטאַפּען, וואָס ס'האָט אַדורכגעמאַכט די ציוניסטישע בעוועגונג, זייט איהר ענטשטעהונג ביז'ן היינטיגען טאָג.

אין אַ שעהן-געבויטער רעדע שילדערט דאַן ה' ליטאַן די פערזענליכקייט פון פערשטאָרבענעם. אָנווייזענדיג אויף זיינע גרויסע לייסטונגען און פערדינסטע פאַר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל און אויפלעבונג פון יודישען פאָלק.

די צאָהלרייכע פערזאַמעלטע האָבען די רעדעס אויפגענומען מיט שטורמישע אָוואַציעס.

נאָכדעם ווערט אָנגענומען אַ

פּראָטעסט-רעזאָלוציע

בנוגע די לעצטע עליה-גזירות, וועלכע לויטעט:

די פאָלקס-פערזאַמלונג, וואָס איז צונויפגערופען געוואָרען אין לאָדז דעם 15 יולי אינ'ם 26. יאָהרטאָג נאָכ'ן טויט פונ'ם אומפערגעסליכען שעפער פונ'ם פּאָליטישען ציוניזם, ד"ר טעאָדאָר הערצל, אויסהערענדיג די פאָרטראָגען פון די חברים אונגער און ליטאַן, שטעלט פעסט:

1) נישט קוקענדיג אויף די ענערגישע און פערביטערטע פּראָטעסטען פונ'ם יודישען פאָלק און אַלע עקען פון דער וועלט געגען דער גזירה פון אָפּשטעלען די עליה פון חלוצים קיין ארץ-ישראל, האָט די ענגלישע מאַנדאַטאַר-מאַכט ביז איצט נאָך נישט געפונען פאַר נויטיג די דאָזיגע גזירה צוריקצוציהען. עד היום בלייבט אין קראַפט די פעראָרדנונג אָפּצושטעלען די חלוצים-עליה, הגם דאָס שטעהט אין בולט'ער סתירה צו די בעשטימונגען פונ'ם מאַנדאַט, פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע און פון די אַלע צוזאָגען, וואָס זענען געגעבען געוואָרען דעם יודישען פאָלק מכח דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

2) די פאָלקס-פערזאַמלונג הויבט אַרויס בעזונדער ווידער אויף איהר פּראָטעסטשטים געגען דער פּאָליטיק פון דער מאַנדאַטאַר-מאַכט, וועלכע שליסט די טויערען פון ארץ-ישראל פאַר אונזערע חלוצים, וואָס רייסען זיך אַהין, כדי דאָרט אין עהרליכער און פרידליכער און שווערער אַרבייט אויפצובויען דאָס דאָזיגע דורך לאַנגע דורות פערוויסטע לאַנד און פערוואַנדלען די דאָרטיגע מדבריות אין זומפּען אין בליהענדע ישובים מיט אַ הויכער אייראָפּעאישער קולטור, צום וואויל פונ'ם גאַנצען לאַנד און פון אַלע זיינע איינוואוינער — און פאָדערט די באַלדיגע אָפּשאַפונג פון דער דאָזיגער גזירה, וואָס מאַכט אוממעגליך די פרידליכע און אינטענסיווע אויפבוי-אַרבייט.

3) די פאָלקס-פערזאַמלונג זעהט אין די טענדענצען צו בעשרענקען די יודישע עליה קיין ארץ-ישראל, אום צו בערוהיגען די אַראַבישע נעגנער פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, אַ פערלעצונג פון די רעכט פונ'ם יודישען פאָלק אויפצובויען זיין היים אין ארץ-ישראל. די פאָלקס-פערזאַמלונג שטעלט פעסט, אַז די יודישע עליה דאַרף רעגולירט ווערען בלויז לויט דער עקאָנאָמישער אויפנאַהמס-פעהיגקייט פון ארץ-ישראל, וואָס ווערט וואָס ווייטער אַלץ מעהר פערגרעסערט דורך אונזער אויפבוי-אַרבייט.

4) אינ'ם יאָהרטאָג פון הערצל'ן, וועלכער האָט געשאַפען די יסודות פונ'ם פּאָליטישען ציוניזם און געלעגט דעם פונדאַמענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועלכער האָט פעסט געגלויבט, אַז דאָס ענגלישע פאָלק וועט אָנבעטען פערשטעהן אונזערע שטרעבונגען און וועט מיטהעלפען זיי צו פערווירקליכען, אינ'ם יאָהרטאָג פון הערצל'ן ווען עס האָפונגען זענען מקוים געוואָרען דורך דער באַלפור-דעקלאַראַציע און דעם מאַנדאַט — ערקלערט די פאָלקספערזאַמלונג פייערליך: קיין שום שטערונגען, קיין שום שווערינקייטען וועלען נישט אָפּשטעלען דאָס יודישע פאָלק אין זיין אַרבייט און זיינע אָנשטרענגונגען אויף צו רעאַליזירען די צואה פון הערצל'ען, וואָס איז אויפגענומען געוואָרען דורך באַלפור אַלס פערטרעטער פון ענגלישען פאָלק, די שטרעבונג פונ'ם יודישען פאָלק אויפצובויען זיין היים אין ארץ-ישראל.

אונטער'ן געזאַנג פון „התקוה“ ווערט די פערזאַמלונג געשלאָסען.

* * *

נעכטען אָוונד איז אין דער שוהל „שערי ציון“ (נייער'ס ראַיאָן) פאָרגעקומען אַ פייערליכע הזכרה צוליב'ן יאָהרצייט פון ד"ר טעאָדאָר הערצל.

קאַנטאָר ה' לוגאָווסקי מאַכט אַ הזכרה און דער כאָר זינגט די ענטשפּרעכענדע קאַפּיטלען תהילים.

ה' אהרן לובאָשיצקי האַלט אַנ'אַנהאַלטסרייכען רעפעראַט וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ציוניזם און וועגען די שאַפונגען און פערדינסטען פון גרויסען פערשטאָרבענעם פיהרער פאַר דער אויפלעבונג פון יודישען פאָלק.

אונטער'ן געזאַנג פון „התקוה“ ווערט די אַקאַדעמיע געשלאָסען.

* * *

היינטיגע כ' תמוז-פייערונגען אין לאָדז

היינט 10 פריה קומט פאָר אין סינאַגאָגע (אַלעיע קאָשטשושקי 2) אַ פייערליכע הזכרה, געווידמעט דעם 26. יאָהר-טאָג פון פערשטאָרבענעם יודישען מנהיג.

די הזכרה וועט אָפּריכטען אָבערקאַנטאָר ה' אַלטערמאַן מיט'ן כאָר פון סינאַגאָגע.

* * *

היינט אָוונט אָרדענט אָן די ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציע „הרצליה“ אין לאָקאַל פון „הזמיר“ אַ פייערליכע אַקאַדעמיע צוליב'ן יאָהר-טאָג פון ד"ר טעאָדאָר הערצל.

* * *

היינט 9 אָוונד אָרדענט אָן דער „ברית טרומפּעלדאָר“ אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פייערליכע הערצל-אַקאַדעמיע.

——:0:——

4 יאָהר תפיסה פאַר אַ באַנדיטען-אָנפאַל,

וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין פראַנקרייך

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין לאָדזער קרייז-געריכט

(§) אין לאָדזער קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון דעם געפעהרליכען באַנדיט עדמונד רעקס אַ לאָדזער, וועלכער האָט צוזאַמען מיט זיינע צוויי ברידער אויסגעפיהרט אַ באַנדיטען-אָנפאַל אין פראַנקרייך.

די פּרטים פון דעם סענסאַציאָנעלען אָנפאַל שטעלען זיך פאָר אַזוי:

דעם 5. נאָוועמבער 1925 אין אָוונט האָבען זיך עטליכע באַנדיטען אַריינגעקריגען אין דער פעראַנזשמער ווילע פון דער אלמנה מאַריאַ פורניער אין פּאַרטאַמענטען, געבען פאַ דע קאַלע. איינער פון די באַנדיטען האָט די איינזאַמע פרוי אָנגעכאַפּט פאַר'ן גאָרגעל און די אַנדערע 2 האָבען זי געשלאָגען מיט די קאָלבעס פון רעוואָלווערען. די אומגליקליכע פרוי איז אַ פערגאַסענע מיט בלוט אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד אָהן בעוואוסטזיין.

די אָנפאַלער האָבען דאַן איבערגעזוכט די גאַנצע ווילע, און צונעמענדיג אַ פּאָרטפעל מיט 400 פראַנק און אַ בויטעל צירונג זענען זיי אַנטלאָפען.

פּאַרטאָגס איז די פרוי פורניער געקומען צו זיך און מיט די לעצטע כחות אָנגעהויבען צו שרייען נאָך הילף. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט אַדורכגעפיהרט אַן'אויספאָרשונג. אויף דער פּאָליצאַיליכער קאָנטראָל האָט זיך געפונען פון אַ רעוואָלווער און אַ דאַמען-טיכעל מיט אַ מאָנאָגראַם מ. ל.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מער און עטליכע איינוואוינער פון פּאַרטעפּאַנטען האָבען בעמערקט 3 פּערזאָן מיט עפּיס אַ דאַמע אַרומדרעהען זיך נעבען דער ווילע פון מאַדאַם פורניער. די חברה-לייט האָבען צווישען זיך גערעדט פּויליש. די פרוי ווידער האָבען אַ מייל געקענט אַלס די געוו. סיפּי-לאַקאַמאַרינע פון מאַדאַם פורניער, דזשאַוויאַנאַ לאַוש.

די פרוי איז אין אַ פּאָר טעג אַרום אַרעסטירט געוואָרען. זי האָט זיך מודה געווען, אַז זי האָט זיך בעטייליגט אינ'ם אָנפאַל און גלייכצייטיג איבערגעגעבען, אַז דעם אָנפאַל האָבען אויסגעפיהרט די ברידער עדמונד, אַסוואַלד און מאַקסימיליאַן רעקס, אַלע 3 לאָדזער, וועלכע זענען געקומען קיין פראַנקרייך אויף אַרבייט. דזשיאָוואַנאַ לאַוש האָט אויך ערקלערט, אַז מאַקסימיליאַן רעקס איז געווען איהר געליבטער.

די פּאָליציי האָט פונאַנדערגעשיקט שטעק-בריף נאָך די באַנדיטען. עס זענען אַבער אַוועק חדשים און פון די באַנדיטען איז קיין שפּור נישט געווען.

דזשיאָוואַנאַ לאַוש איז דורכ'ן געריכט אין פּאַ דע קאַלע פער'משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר תפיסה.

די פאָרזעצונג פון דער דאָזיגער געשיכטע האָט זיך שוין אָפּגעשפּילט אין פּוילען..

אין אָנהויב אַפּריל האָט דאָס שטאַטישע געריכט אין לאָדז בעטראַכט אַ גאַנץ לייכטען פּראָצעס פון איינעם עדמונד רעקס. אויף דער פראַגע פון ריכטער, צי ער איז שוין אַמאָל געווען בעשטראָפט, האָט ער געענטפערט, אַז ניין.

אונבערוקסיכטיג אָבער די אַלעמען האָט דער ריכטער בעמערקט אַנ'אָנאָטאַציע וועגען עפּיס אַ פערברעך, וואָס רעקס איז בעגאַנגען אין פראַנקרייך. צוליב דעם, וואָס רעקס האָט אויף די פראַגען וועגען דעם פערברעך נישט געגעבען קיין קלאָרע תשובה, האָט איהם דער ריכטער איבערגעשיקט צום אויספאָרשונגס-ריכטער. דאָרט האָט רעקס ערקלערט, אַז ער איז קיינמאָל נישט געווען אין פראַנקרייך. שפּעטער האָט ער זיך שוין אָבער יאָ מודה געווען, אַז ער איז דאָרט געוועזען אָבער ער האָט דאָרט קיינעם קיין שלעכטעס נישט געטון.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט דאַן אַרויסגעפאָדערט אינפאָרמאַציעס וועגען דעם פערברעכונגען פערשוין פון פּאַ דע קאַלע. דער ענטפער איז געווען אַנ'אָנבערדרשענדער.

פאַר'ן לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט האָט זיך אָבער עדמונד רעקס נישט געוואָלט מודה זיין, ערקלערענדיג, אַז ער האָט קיינמאָל נישט געקענט אַ פרוי מיט דעם נאָמען דזשיאָוואַנאַ לאַוש.

וואָס שייך זיינע אַנדערע צוויי ברידער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אַסוואַלד איז דורכ'ן בערלינער געריכט פער'משפּט געוואָרען אויף 15 יאָהר תפיסה פאַר אַ רויב-אָנפאַל און די אַנדערע צוויי ברידער זענען צוריקגעקומען קיין פּוילען. דער יונגסטער מאַקסימיליאַן איז אַריין אין מיליטער און געדינט אין סקערניעוויץ. ווען ער האָט זיך דערוואוסט, אַז זיין ברודער עדמונד איז אַרעסטירט, איז ער אַנטלאָפען פון מיליטער און זיך געוואָלט אַריבערקריגען איבער דער סאָוויעטישער גרענעץ. די גרענעץ-וואַך האָט איהם אָבער פערוואונדעט מיט אַ ביקסען-קויל און ער איז געשטאָרבען אין טאַרנאָפּאָלער שפּיטאָל. איבערגעבליבען אין פּוילען איז בלויז עדמונד רעקס. וועלכער איז נעכטען געשטאַנען פאַר'ן געריכט אין לאָדז.

ער איז פעראורטיילט געוואָרען אויף 4 יאָהר שווערע תפיסה.

——:0:——

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר (נעמט-אן) פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

די אינערליכע און אויסערליכע סיטואציע

דער ווירטשאפטליכער קריזיס.—פארוואס צעפאלט זיך דער רע-גירונגס-קלוב?—עוואקואציע פון רהיין-געביט און דער דייט-שער אפעטיט אויף דער מזרח-גרעניץ.—דער ענדעקישער פלירט מיט די סאוויעטען.

דער נעלטינער „ראבאטניק" איז ווי-דער ארויס מיט זיין שלאגענדסטען אר-גומענט נעגען דער רעגירונג: קריזיס, נויט און ארבייטסלאזיגקייט.

ווי בעוואוסט ווערט לעצטענס אין דער פרעסע זעהר אפט אנגעוויזען, אז די אר-בייטסלאזיגקייט פערקלענערט זיך צו ביסלעך, און דאס איז דאך דער ער-שטער סימן, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס איז שוין איבערגעקומען דעם איבערברוך'ס מאמענט און עס געהט שוין צו גוטע צייטען. קומט אבער דער „ראבאטניק" און צושטערט די דאזיגע היילבארע אילוזיע, און אט וואס ער שרייבט:

„מיר האבען איצט זומער און די ארבייטסלאזיגקייט פאלט שטענדיג צו ביסלעך אין די זומער-חדשים. א דאנק די סעזאן-ארבייטען פערקלענערט זיך צו ביסלעך די צאהל פערגעיסטרירטע אר-בייטסלאזע — און די רעגירונג מיט איהר פרעסע זעהט שוין דערין א פער-בעסערונג פון דער סיטואציע, זיי פיה-רען שוין ארויס א טעות, אז דער קריזיס איז פארביי. דער סוף איז, אז זי פערלירט שוין אפילו דאס ביסעלע חשק צום קאמף מיט'ן קריזיס, וואס זי האט נעהאט, ווען אויף דער ליסטע פון די ארבייטסלאזע האט פיגורירט די צאהל 300 טויזענד".

„דער רעגירונגס-לאגער — שרייבט ווייטער דער הויפט-ארגאן פון „צענ-טראלעוו" — האט אבער בעקומען אנ'-ענטפער אויף אלע פארוואורפען, וואס ווערען געמאכט דער רעגירונג צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס: וואס קאנען מיר דען טון, ס'איז דאך א וועלט קריזיס, פוילען געפינט זיך נישט אויף אנ'אינזעל, ליידען מיר צוזאמען מיט אנ-דערע לענדער. אין ענגלאנד און דייטש-לאנד איז אויך נישט בעסער... מיר זענען נישט פעראנטווארטליך פאר'ן קריזיס, דאס איז די שולד פונ'ם וועלט-קריזיס. און דער „ראבאטניק" פיהרט אויס, אז מיט דער דאזיגער לעגענדע, אז די היינטיגע נויט אין פוילען שטאמט פונ'ם וועלט-קריזיס מוז נעמען א סוף. די גאנצע וועלט געהט איצט דורך א זעהר שווערע ווירטשאפטליכע קראנק-הייט, דאס איז אמת, דאס איז אבער א מחלה, וואס האט נאר אנגערירט די אמעריקאנישע אינדוסטריאליזירטע לענדער מיט א זעהר קאמפליצירטער עקאנא-מישער סטרוקטור. פוילען אבער, אלס לאנד פון א גאנץ פרימיטיווער עקאנא-מישער סטרוקטור קאן נאך אפילו ארויס ציהען א נוצען פונ'ם וועלט-קריזיס. די סאנאטארישע לעגענדע, אז פוילען איז ארײנגעצויגען געווארען אינ'ם ווירט-שאפטליכען קריזיס צוזאמען מיט אמע-ריקא, ענגלאנד און דייטשלאנד, איז נים מעהר ווי א מיטעל צו פערבלענדען די אויגען, כדי אפצווענדען די אויפמערק-זאמקייט פון די אמת'ע שולדיגע אינ'ם היינטיגען ווירטשאפטליכען כאאס אין פוילען".

רעדענדיג וועגען דעם פאקט, וואס 3 פויערן-דעפוטאטען זענען ארויסגעטרע-טען פון רעגירונגס-קלוב, קומט די ענ-דעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" צו אזעלכע אויספיהרונגען:

„דער ביז איצטיגער שטילער קאמף צווישען די פערשידענע סאנאציע-גרו-פען קומט וואס אמאל מעהר ארויס אויף דער עפענטליכקייט. עס קעמפען צווי-שען זיך נעאפאשיסטען מיט דעמאקרא-טען, לוראוויצעס מיט קאנסערוואטיס-טען, מאנארכיסטען מיט ליבעראלען און אלע צוזאמען פעררופען זיך אויפ'ן אוי-טאריטעט פון דער „פילסודסקי אידעע". וועגען וועלכער עס ווייסט קיינער איי-גענטליך גארנישט, אנ'אידעע, וואס איה-רע אפאסטאלען האבען און משך פון 4 יאהר נישט נעקענט אויסטייטשען זיך אליין און נישט אנדערע. ביי אזא מצב מוז זיך זעהר שנעל רוקען פאראויס די ליקווידאציע פון דער משונהדיגער בריאה וואס רופט זיך רעגירונגס-לאגער. עס ווערט נישט צונויף קומען דער „פערבאנד פון זעלנערישער טאט", נישט דער „ווייסער אדלער" און נישט די אנדערע ווע-היימע מאפיע-באיובקעס, וועלכע טראכ-טען וועגען א נייער מלוכה-איבערקעה-רעניש און וועגען א פערטיפונג פון דער מאי-רעוואלוציע. די שטעלונג פון דער בעפעלקערונג און אפילו די שטימונג פון די, אויף וועלכע עס האט זיך געזאלט שטיצען די נייע איבערקעהרעניש, האט זיך גענצליך געענדערט".

די סאנאטארישע „ג. פאלסקא" האט געלטען געווענדעט די אויפמערקזאמ-קייט פון איהר לייט-ארטיקעל אויף דער פוילישער אויסערן-פאליטיק און צוזא-מענהאנג מיט די קלאגען און השערות, וואס שוועבען איצט ארום אין דער לופט נאך דער עוואקואציע פון רהיין-געביט.

ווער אין פוילען האט דען נישט גע-וואוסט — פרעגט דער סאנאציע-ארגאן, — אז די עוואקואציע פון רהיין-געביט וועט פערשטארקען דעם רעוויזיאניסטי-שען אפעטיט פון די דייטשען אויף זייער מזרח גרעניץ! קינדער און קייט פון פוי-לען האבען דאס געוואוסט. די ענדעקי-שע חכמים זענען אבער ביי אנ'אנדער מיינונג. די „גאזעטא ווארשאווסקא" שלאגט זיך העלדיש, ווי למשל דער בראווער זעלנער שווייק אין דער ברוסט ארײן און שטעלט פעסט, אז נאר זי אליין האט דאס אלץ פארגעזעהן, און ווען מען וואלט זי געהארכט, וואלט מען נעקענט אויסמיידען דאס שלעכטס.

און די צייטונג חוזק'ט אפ פון די ענ-דעקישע פאליטיקער מיט אזעלכע ווער-טער:

„ווען למשל אזא ענדעקישער פובלי-ציסט וואלט אזוי א שטייגער געוועזען אויסערן-מיניסטער פון פוילען. וואלט ער אויפגערוסען די האגער קאנפערענץ ער וואלט צונישט געמאכט דעם יאנג-פלאן און וואלט אודאי געצוואונגען ענג-לאנד, פראנקרייך, בעלגיען, איטאליען, יאפאן און דייטשלאנד אנצונעמען זיין מיינונג וועגען די אלע זאכען.

די ענדעקעס מאכען דא אזא יללה וועגען דער עוואקואציע פון רהיין-געביט בעשולדיגענדיג קודם כל אין דעם דעם מאי-סיסטעם, ווי פוילען א שטייגער וואלט געהאט אקופירט דעם רהיין-גע-ביט, און זי האט זיך פון דארט לייבס-זיניג ארויסגעצויגען.

א שאד נאר — בעדויערט די צייטונג אירוניש — וואס דער ענדעקישער אר-גאן האט נישט אנגעוויזען, ווי אזוי מיר וואלטען געקענט שטערען די עוואקואציע פון רהיין-לאנד און וואס פאר א מיטעל ס'האבען די ענדעקישע פאליטיקער גע-גען דער רעוואנזש-טענדענץ פון דייטש-לאנד? דאס מוז מסתמא זיין אנ'ענדע-קישער סוד, אויב מיר ווילען שוין נישט רעכענען דעם ענדעקישען אויגען-פלירט מיט די סאוויעטען. וואהרשיינליך זוכען דארט די ענדעקעס, טריי זייערע ביז-איצטיגע טראדיציעס, א פערבינדעטען געגען דער דייטשער געפאהר און געגען די „אינטריגעס" פון אייראפעאישען פא-ציפיזם, וועלכער גרייט צו א „4. צוי-טיילונג פון פוילען". א נפקא מינה זיי, וואס איצט איז אין רוסלאנד נישט דא קיין צאר, נאר סטאלין הערשט אין קרעמעל. רוסלאנד איז ווייטער רוסלאנד, און נאר פון איהר, און נישט פון דער „פערפוילטער" אייראפע קאן פוילען ער-ווארטען א פערטיידיגונג פון איהרע מערב-גרעניצען.

אט דאס איז דאס איינציגע, וואס מען וואלט געקענט ארויסנעמען פון די ענדעקישע עצות".

און די צייטונג ווייזט די [illegible]-קייט פון דער דאזיגער אריענטאציע, ווארים די סאוויעטען האבען מיט דייטש-לאנד דעם ראפאלא-אפמאך און מען קאן דעריבער נישט רעכענען אויף זייער שטיצע פאר פוילען און א קאנפליקט מיט דייטשלאנד".

— פ. כ.

צענדליגער טויזענדער משפחות שטארבען פון הונגער אין אמעריקא

און הונדערטער וואגאנעס שפייז ווערען געווארפען אין ים.

אמעריקע האט איהרע אייגענע מעטאדע דעם צו פערפעסטען עקאנאמיש די לאגע און א קריזיס-צייט.

וואס איז אזוינס אנ'עקאנאמישער קריזיס? אנ'איבערפלוס פון אינדוסטריע-לער פראדוקציע, אנ'איבערפלוס פון אגראר-פראדוקציע א. אז. וו.

פערשטעהט זיך, אז די ערשטע כפרה אין א קריזיס איז דער ארבייטער, ווא-רום דאס איינציגע מיטעל געגען אנ'-אינדוסטריעלער איבערפראדוקציע, איז פארט דאס אלטע מיטעל — אפשטע-לען די פאבריקען.

גאנץ א נדערש אבער איז מיט אנ'-איבערפלוס אין דער אגראר-פראדוקציע — נישט זייען קען מען דאך נישט, ווא-רום דער פויער מוז טון זיין ארבייט רע-גולער און אז מ'זייט איז רעכט, עס זאל זיין א גרויס גערעטעניש און נאך פאר-גרעסערען דעם איבערפלוס.

וואס-זשע טוט מען דערצו? האט אמעריקע איהר מעטאדע: מ'נעמט הונ-דערטער וואגאנעס תבואה, פרוכט, גרינס און פערשידענע אנדערע שפייז און מען פיהרט עס צו די פארטען — און אין ים אריין...

די גרויסע אגראריער האבען דערביי זייערע חשבונות — אנדער פטור די פרייזען, בעסער פטרן די סחורה, ווארים די פראקטיק האט בעוויזען, אז דאס לעצטע ברענגט א סך ווייניגער היזק, פערקעהרט בעת מ'קאמעט דעם ים שטארק אן. קאן מען נאכדעם א שרויף טון, ווי עס בעדארף צו זיין...

האט מען זיך מאקו איצט גענומען צו דער דאזיגער מעטאדע און די קא-פיטאליסטישע פרעסע שטורעמט — מ'טייטש, וואו איז עס געהערט געווא-רען? אין צעהנדליגער טויזענדער היי-זער פון ארימע ארבייטער שטארבט מען פון הונגער און די שפייז מען נאר דעם ים!

אבער ווער הערט זיי? אמעריקע האט איהר מעטאדע!...

—:0:—

די יודען אין האנאלולו

נישטא קיין זכר פון יודישקייט צווישען די ארטיגע יודען. — „פרומע" יודען געהען אין די קריסטליכע געבעט-הייזער. — ערשט איצט האבען 45 יוד. געגרינדעט די ערשטע „בני ברית-לאזשע

(ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") —:— פון ז. ווייס

האנאלולו איז די הויפט-שטאט פון דער אמעריקאנער טעריטאריע האוואי, וואס געפינט זיך אויפ'ן פאסיפישען אקעאן, און דער הויפט האנדעלס צענטער פון די האוואי-אינזלען. לויט דער אויס-רעכענונג פון יאהר 1928, געפינען זיך אין דער שטאט 113 טויזענד איינוואוי-נער, און די יודישע בעפעלקערונג בע-שטעהט פון ארום 500 פאמיליעס און 500 יודישע סאלדאטען, וואס דינען אין אין ארים דער שטאט.

אלס רעזולטאט פון דער פערשידענער מינער בעפעלקערונג פון האנאלולו הערשט דארט א גייסט פון פולשטענ-דיגער טאלעראנץ פון איין ראסע-גרופע צו דער אנדערער. אבער אט דער דא-זיגער צושטאנד האט געפיהרט דערצו, אז יודען הויבען אן פערשלינגען צו ווע-רען פון דער ארומיגער בעפעלקערונג, אדער, אין בעסטען פאל, ווערען זיי גלייכ-גילטיג צו זייער יודישקייט. עס זענען דארט אפילו פארהאן יודען, וואס פער-לייקענען אינגאנצען זייער אפשטאם.

און א געשפרעך וואס דער שרייבער פון דעם ארטיקעל האט געהאט מיט י. ווינשטיין פון דער דארטיגער „יודישער וועלפער באָרד", האט יענער ערקלערט:

„ווען מען וואלט די יודען, וואס וואוי-נען אין האנאלולו, געלאזט געהען אין דעם וועג, וואס זיי געהן, וואלט דער יו-דישער גייסט ביי זיי פערשוואונדען גע-ווארען אין משך פון די נאהענטסטע פינף יאהר. עס איז אין ערגיץ נישט פארהאן קיין איינציגער צענטער מיט אזוי פיל יודען, ווי האנאלולו, וואס זאל נישט האבען קיין אייגענע שוהל, אדער טעמ-פעל, קיין אייגענע תלמוד תורה. דער דאזיגער צושטאנד נעהט קיינעם פון זיי נישט אן, א חוץ א גאר קליינע גרופע, וואס בעמיהט זיך מיט אלע כוחות אויפ-צוועקען א יודישען בעוואוסטזיין. דאס איז דער איינציגער האפנונגספולער צייכען".

עס איז אויף דער אינזעל פארהאן א גענוגענדע צאהל יודישע פאמיליעס און גענוג מאטעריעלע מעגליכקייט אויף צו גרינדען א סינאגאגע און אויף צו געבען דעם יונגען דור א יודישע ערציהונג. עס איז אויך פארהאן גענוג מעגליכקייט אויף צו קויפען א יודישען בית עלמין. אבער די אלע זאכען פעהלען נאך. יודען ווערען בעערדיגט אויף די קריסטליכע בית על-מין'ס, אדער זיי ווערען פערברענט. פון א סינאגאגע, אדער תלמוד תורה איז אפגערעדט, אז קיינער זארגט זיך נישט, מען זאל זיי גרינדען.

די פערקלענערונג פון יודישקייט געהט אזוי ווייט, אז פון די 500 יודישע פא-מיליעס און 500 יודישע סאלדאטען, זע-נען בלויז 50 פאמיליעס בעקאנט אלס יודען צו דער איבעריגער יודישער בע-פעלקערונג.

ווען די מיטגלידער פון איין טיפישער פאמיליע זענען געבעטען געווארען צו העלפען גרינדען א יודישע רעליגיעזע ארגאניזאציע, האבען זיי אינגאנצען גע-לייקענט, אז זיי זענען יודען און האבען זיך אפגעזאגט צו העלפען. אנ'אנדער יוד האט געלייקענט יעדע אנגעהעריגקייט מיט וועלכער עס איז רעליגיעזער געזעל-שאפט. ער האט ערקלערט, אז ער האט מורא זיך צו ערקלערען אלס מיט-גליד פון וועלכער עס איז גרופע, כדי ער זאל נישט פערלירען די ביזנעס פון די אנדערע גרופען.

אזא צושטאנד הערשט צווישען די מעהרסטע יודען. פיל האבען מורא, אז ווען זיי וועלען זיך לאזען דערקענען אלס יודען, וועט קיינער מיט זיי נישט וועלען האבען קיין מגע-ומשא. דאס איז זעהר א מאדנע לאגע, ווען מען נעמט און אלט דעם פרייען גייסט פון טאלע-ראנץ, וואס הערשט אויף דער אינזעל.

אנ'אפטע ערשיינונג אויף דער אינזעל האנאלולו איז געמישטע חתונות. מען קאן דארט געפינען א ראסען-געמיש, וואס וואלט נים דערלאזט געווארען אין קיין אנדער ארט. די יודישע יוגענד שטעהט נישט אפ פון דעם מנהג, פיל האבען חתונה געהאט מיט כינעזער, פיליפינער, מולאטען און קריסטען. א יודישע פרוי האט וועגען דעם ערקלערט: „א מאמע דארף זיך בעטראכטען גליק-ליך, אויב איהר זוהן, אדער טאכטער האט כאטש חתונה מיט א קריסט".

דאס הייסט אבער נישט, אז צווישען די יודען פון האנאלולו זענען נישט פער-האן קיין רעליגיעזע געפיהלען, אדער פארלאנגען. דער יוד האט אלעמאל גע-זוכט גאט און איהם געפינען אומעטום. אבער אזוי ווי עס זענען נישטא קיין סי-נאגאגעס, און עס געפינט זיך נישט קיי-נער, וואס זאל זיי גרינדען, האבען פיל יודען זיך פערבונדען מיט די קירכען. דאס הייסט, די דאזיגע יודען האבען זיך נישט גע'שמד'ט, נאר זיי האבען זיך בלויז געלאזט מיט דעם ווינט און זוכען רעליגיע, וואו זיי קאנען זי געפינען.

וואלט עמיצער געגרינדעט א שוהל, וואלטען די דאזיגע בלאנדזשענדע זוכער פערלאזען די קריסטליכע געבעטס-הייזער און וואלטען זיך אומגעקעהרט צום יו-דענטום.

אלס דירעקטער קאנטראסט צו דעם דערמאנטען צושטאנד איז א קליינע גרו-פע פון נאר ווייניג ספרדישע יודען, וואס בעמיהען זיך צו לעבען לויט שטרענגע ארטאדאקסישע מנהגים אונטער שווערע אומשטענדען, זיי זענען אפגעהערטיג אין זייערע פאדערונגען, אבער זייערע שטימען זענען נאך שוואך און זייערע פינאנצען זענען בעגרענעצט. אהן דער הילף פון די גלייכגילטיגע קאנען זיי גארנישט טון.

„ווען מיר זאלען כאטש קענען אהער ארײנברענגען א שוחט, וואלט עס געווען אנ'אמת'ער גן-עדן און מיר וואלטען גע-ווען גליקליך", האבען די פיהרער פון די דאזיגע יודען ערקלערט.

ווען די יודישע וועלפעיר באָרד האט בעשטימט ה' ווינשטיין אלס פערטרע-טער אין האנאלולו, כדי צו בעזארגען די נויטען פון די דארטיגע יודישע סאל-דאטען, האבען זיי נישט געהאט קיין אהנונג, אז זיי שיקען אהין א מאן, וואס וועט העלפען ערמוטיגען דעם נייעם יו-דישען גייסט, וואס האט זיך אנגעהויבען בעוויזען. ווען ווינשטיין האט לעצטען יאנואר איבערגענומען זיין אמט, איז ער גלייך געווארען דער גייסטיגער ראט-געבער נישט נאר פאר די סאלדאטען, נאר פון דער גאנצער יודישער בעפעל-קערונג.

דער איינגעשלאפענער גייסט האט אנ-געהויבען ארויסקומען פון הינטערפלעצער. עס האט זיך אנגעהויבען א בעמערקבא-רע טעטיגקייט. לעצטענס איז געגרינ-דעט געווארען אנ'אפטיילונג פון „בני ברית", וואס צעהלט 45 מיטגלידער אויף איהר איניציאטיוו-גרופע, און עס געהט אן אנ'אינטענסיווע קאמפאניע פאר נאך מיטגלידער. עס איז אויך אר-גאניזירט געווארען א פרויען-פעראיין. מיט דער הילף פון די דאזיגע צוויי אר-גאניזאציעס, האפט מען, וועט ענדליך געשאפען ווערען א בעוועגונג, וואס וועט פיהרען צו דער גרינדונג פון א סינא-גאגע.

ה' ווינשטיין העלפט פיל מיט צו סטימולירען די דאזיגע בעוועגונג. ווען ער האט פסח ארגאניזירט סדרים פאר די יודישע סאלדאטען, האט ער איינגע-לאדען אלע יודען. דאס איז געווען די ערשטע עפענטליכע פערזאמלונג פון א יודישען כאראקטער אין האנאלולו.

די דאזיגע אויסערגעוועהנליכע פער-זאמלונג האט בעוויזען, אז עס איז נוי-

(ענדע זייט 6).

צי ווייסט איהר, אז...

עס איז אנטס ארויסגעבויט געווארען אנ'אויטאמאביל, וואס פאהרט אויפ'ן לאנד, שווימט אין וואסער און פליהט אין דער לופטען.

———

שאסעען געמאכט פון שטאל, ווערען איצט אויסגעפרובט אין ענגלאנד.

———

אין סט. לואיס קאנט איהר צופאה-רען מיט אייער אויטאמאביל צו א פענ-סטער פון א באנק און מאכען א דעפא-זיט, אדער ארויסנעמען געלד, זיצענ-דיג אין אויטא.

———

די קארע פון א געוויסען בוים אין קא-ליפארניען איז אפטמאל 3 פוס די גרעב און די בוימער זענען אלט פון 4000 ביז 6000 יאהר.

די וויכטיגקייט פון דעם סועץ-קאנאל פאר ענגלישער פאליטיק אין אינדיען און ארץ-ישראל

די מערקווירדיגע געשיכטע פון דעם קאנאל, וואס געפינט זיך צווישען אזיע און אפרי-קע און פערבינדט דעם מיטעללענדישען אקעאן מיט'ן אינדישען. — ווי אזוי ענגלאנד האט ארײנגעכאפט דעם קאנאל אין איהרע הענט. — ווי אזוי וועט די לייבאר-רעגירונג ווייטער פיהרען ענגלאנד'ס פאליטיק אין דער פראגע פון דעם סועץ קאנאל און פון עגיפטען.

II

ווי זעהר אפט אין דער געשיכטע, האט א גרויסע ראלע געשפילט א ריי-נער צופאל. צווישען די פראנצויזישע דיפלאמאטען האט זיך געפונען אנ'-אינזשיניער, פערדינאנד לעססעפס. ער האט געהערט צו דער פראנצויזישער אריסטאקראטיע און געהאט קרובים אין דער קעניגליכער פאמיליע. אין יאהר 1832 האט מען איהם געשיקט קיין אלעקסאנדריא (עגיפטען) אלס א וויצע קאנסול. ווען זיין שיף איז אנגע-קומען, האט מען איהם נישט ארײנגע-לאזען אין שטאט און פערהאלטען אין א קאראנטין. דא איז איהם געווען זעהר לאנגווייליג, און ער האט זיך גענומען לעזען פערשידענע ביכער, וואס מען האט דארט געקאנט געפינען.

צווישען די ביכער איז גראד געווען אנ'אפהאנדלונג וועגען דעם קאנאל, וואס נאפאלעאן האט בעשטעלט. לעססעפס פערטיפט זיך מיט אלין א שארפערען אינטערעס אין דער אפהאנדלונג און קען זיך שוין פון דעם געדאנק וועגען סועץ-קאנאל נישט אפרייסען. ער נעמט זיך אויספארשען דעם פלאן און אלע זיינע קלענסטע איינצעלהייטען. 22 יאהר טראגט ער אוים אין זיך זיין געדאנק. אין 1854 בעזוכט ער זיין פריינד, דעם וויצע קעניג פון עגיפטען, סאאיד-פא-שא, און רעדט איהם איבער צו געבען איהם די קאנצעסיע אויף א געזעלשאפט וואס האט די אויפגאבע צו בויען א קא-נאל פון סועץ ביז דעם ארט, ווו שפע-טער מיט 5 יאהר איז אויפגעבויט גע-ווארען די שטאט פארט-סאאיד.

א סך זעהר געבילדעטע און פראקטי-שע מענשען האבען אין יענער צייט אויפגענומען דעם פלאן, ווי א פאנטאס-טישע אונטערנעהמונג, וואס מוז זיך אומפערמיידליך ענדיגן מיט א ביטערען דורכפאל. מענשען האבען נישט געוואלט גלויבען, אז עס איז מעגליך אויסצו-פיהרען אזא גוואלדיגען פלאן, וואס פאדערט אומגעהויער גרויסע קאפיטא-לען און לאנגע יאהרען ארבייט, אין א לאנד, וואו עס הערשט אנ'אונטערטרעג-ליכע היץ, וואו עס ווישעווען די מאלא-ריע און אנדערע מגפות. און אפילו, ווען מען וועט שוין דעם פלאן אויס-פיהרען, וועט ער אויך גארנישט ברענ-גען, ווייל אין א קורצער צייט וועט דער קאנאל פערשטאפט ווערען פון בלאטע און זאמדען פון דער וויסטעניש. אזוי האבען פערזיכערט ערנסטע מענשען.

אבער לעססעפס האט געוואוסט, אז די אלע שוועריגקייטען און געפעהרליכע זייטען פון פלאן קאן מען בעזייטיגען מיט געלד און מיט די מענשליכע לעבענס פון די פערשקלאפטע ארבייטער, וואס האט דעמאלט געקאסט זעהר ביליג. פאר איהם זענען געווען ווייט-ער אנדערע שוועריגקייטען, — דיפלא-מאטישע. מען האט געדארפט האבען נאך א קאנצעסיע פון טערקישען סול-טאן. אבער דער טערקישער סולטאן האט מורא געהאט פאר'ן ענגלישען מי-ניסטער פאלמערסטאן און פאלמערס-טאן האט מורא געהאט, אז דער סועץ-קאנאל וועט אונטערגראבען דעם האנ-דעל און וועט איבערהויפט ברענגען שא-דען פאר ענגלאנד.

און דא שטעהען מיר פאר א מערק-ווירדיגען פאקט: ענגלאנד, וואס צי-טערט איצט אזוי פאר דעם גורל פון סועץ-קאנאל, וואס איהר פאליטיק ווערט בעשטימט אין א גרויסער מאס דורך איהר אינטערעס אין דעם קאנאל, האט אנגענומען זעהר א פיינדליכע שטעלונג צו דעם פלאן פון בויען דעם קאנאל, ווען דער פלאן איז געבוירען געווארען. זי האט געווארט פון קאנאל אלדאס בייז, און די אלטע פיינטשאפט צו פראנקרייך איז געווארען נאך שטאר-קער, ווען זי האט דערזעהן, אז לעס-סעפס'עס פלאן הויבט אן ארויסצורו-פען גרויסע סימפאטיעס אין די פא-ליטישע און פינאנציעלע קרייזען פון פראנקרייך.

נישט קוקענדיג אויף ענגלאנד'ס ווי-דערשטאנד, האט לעססעפס פארט בעקו-מען די קאנצעסיע פון טערקישען סול-טאן. דערנאך האט מען זיך גענומען צונויפשטעלען דעם קאפיטאל. מען האט ארויסגעלאזט 400,000 אקציעס צו 500 פראנק א שטיק, און דער ...

קלענערע מדינות האבען אפגעקויפט אנ-דערע רעגירונגען, און דאס איבריגע האט בעקומען דער עגיפטישער וויצע-קעניג סאאיד-פאשא. ענגלאנד, אמערי-קע, רוסלאנד און נאך אנדערע מלוכות האבען זיך פון געשעפט אפגעזאגט און אנגענומען א פיינדליכע שטעלונג.

די ארבייטען האבען זיך אנגעהויבען ביי פארט-סאאיד אין אפריל פון יאהר 1859. טויזענטער און טויזענטער אר-בייטער זענען אומגעקומען פון היץ, פון קראנקהייטען און פון אונמענשלי-כער גרויזאמער בעהאנדלונג. מען האט געהאלטען די אומגליקליכע מענשען ביי דער ארבייט מיט צוואנג און רציחה. עס האבען געארבייט נישט פרייע מענ-שען, נאר קנעכט, וועלכע די עגיפטישע רעגירונג האט געטריבען צו א זיכערען טויט.

די ענגלישע רעגירונג האט געזוכט א מעגליכקייט ארונטערצורייסען די אנ-געהויבענע ארבייטען, און באלד איז גע-קומען א פאסיגע געלעגענהייט פאר דעם.

לעססעפס'עס פריינד, סאאיד-פאשא, איז געשטארבען. אויף זיין ארט איז געקומען דער וויצע-קעניג איזמאאיל-פאשא. אין יענער צייט האט מען זיך אין א סך ענגלישע קאלאניעס בעגיצט מיט דער צוואנגס-ארבייט פון די אר-טיגע איינוואוינער, און די ענגלישע רע-גירונג האט זעהר ווייניג פראטעסטירט געגען דעם. פערקעהרט, זי פלעגט קומען צו הילף די פריוואטע קאלאניאלע אונ-טערנעהמער, וואס פלעגען דריקען און עקספלואטירען די פארביגע ארבייטער. אבער אין דער פראגע וועגען סועצער קאנאל האט די ענגלישע רעגירונג אנ-גענומען גראד א זעהר מענשליכע שטע-לונג. דער נייער עגיפטישער הערשער, איזמאאיל-פאשא, האט בעקומען פון ענגלאנד א שארפען פראטעסט געגען די צוואנגס-ארבייטען ביים סועצ'ער קא-נאל. ענגלאנד האט געפאדערט, אז די צאהל געצוואונגענע ארבייטער זאל בע-דייטענד פערקלענערט ווערען, און עגיפ-טען זאל אוועקנעמען ביי דער געזעל-שאפט, וועלכע האט געבויט דעם קאנאל, די טעריטאריע, וואס לעססעפס האט בע-קומען פון זיין פריינד סאאיד-פאשא.

דער נייער עגיפטישער וויצע-קעניג האט נאכגעגעבען ענגלאנד'ס פאדערונג. די גאנצע ארבייט וואלט זיך אפגע-...

ד"ר פריק פיהרט נישט אויס דעם אורטייל פון מלוכה-געריכט

בערלין. (יטא) דאס דייטשע רייכס-געריכט האט, ווי מיר האבען שוין מיט-...

לאָדז

דאָנערשטאָג כ"א תמוז תר"ץ — פ' פינחס
17 יולי 1930.
זון אויפג. גג: 3.32
זון אינטערג. אנג: 7.43

טאָג-כראָניק

א פלייש-בערזע
געגרינדעט אין לאָדז

(ב) אין לאָקאַל פון קריסטליכען פליי=שער=צעך אויף קאָפּערניקא איז געלטען מיטאָג פאָרגעקומען א פערזאמלונג וועגען גרינדען אין לאָדז א פלייש=בערזע.

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען דער פאָרשטעהער פון דער וואָיעוואודזי=טוואָ אינזש. ווריבלעווסקי, סטאַראָסטא רזשעווסקי, דער וויצע-פרעזעס פון דער האַנדעלס=קאַמער ה' פידלער, וועלכע האָבען בעגריסט די ענטשטעהונג פון א פלייש=בערזע אין לאָדז.

אין דער פערוואלטונג פון דער פלייש=בערזע זענען אויסגעוועהלט געוואָרען: יוזעף אַלאָזא, יאַקיבאָווסקי, געבלאַרע, ב. גרינבערג, דזשיאַלאָשינסקי, מ. באַר=ראָן. אלס פערטרעטער: ע. ליטראַיטינ=סקי, ק. ראדזשעיעווסקי, א. סקאַטפּסקי, ר. ראַנקע, מ. באַיאַרסקי, פינעס, ח. קאַמינסקי, טעמפּעלהאָף און דיאַמאַנט. אלס פרעזעס איז אויסגעוועהלט געוואָ=רען ה' דזשעניקאָווסקי, און יהודא אר=לער אלס איינער פון די צוויי וויצע=פרע=זעסען.

פאַר א לוין-אקציע
אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע?

(§) אין צוזאמענהאַנג מיט דער פער=בעסערטער סיטואַציע אין דער טעקס=טיל-אינדוסטריע, האָט דער קלאַסען-פער=איין פון די טעקסטיל-אַרבייטער אין לאָדז בעשלאָסען צוזאַמענצורופען אַנ'=אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די פאַב=ריקס-דעלעגאַטען, כדי אָפּצונעמען בע=ריכטען וועגען דער סיטואַציע אין די פאַבריקען און אויפ'ן גרונד פון די דאָ=זיגע בעריכטען צו בעשליסען, צי מען קאָן שוין נעמען אין אַכט אַנצוקויפּען אַלוין-אַקציע פון די טעקסטיל-אַרבייטער.

פאַטאָגראַפיסטען ווילען זיין האַנדווערקער
כדי צו געניסען פון די שטייער-הנחות

(§) א דעלעגאַציע פון דער האַנדווער=קער=קאַמער האָט זיך מיט א פּאָר טעג געוואָנדען צום פינאַנץ=מיניסטעריום, אַז מען זאָל די פאָטאָגראַפיסטען קוואַלי=פיצירען אלס האַנדווערקער, כדי זיי זאָלען נישט דאַרפען צאָהלען קיין אומ=זאַץ=שטייער און ארויסנעמען א פאַטענט אין פּאַל, ווען זיי אַרבייטען אַליין אָהער מיט איין געהילפס=קראַפט.

אין מיניסטעריום האָט מען צוגעזאָגט וועגען דעם עגין פונאַנץ=ערצוזשיקען אַנ'=אָקולניק צו די פינאַנץ=אַמטען.

אויבער-קאַנטאָר אליהו זאַלודקאָווסקי קומט היינט קיין לאָדז

דער בעריהמטער אויבער=קאַנטאָר פון אַמעריקא, פראָפ. אליהו זאַלודקאָווסקי, וועלכער טרעט אויף דעם שבת אין „פיל=האַרמאָניע" מיט זיינס א ראַווגען, קומט היינט 4.25 נאָכמ. קיין לאָדז. אויפ'ן ווינער וואָקזאַל וועלען איהם מקבל פנים זיין די פאָרשטעהער פון אלע היגע יודישע געזאַנגס=פעראיינען און זייער צאָהלרייכע אָנהענגער.

פאָדערונג פונאַנדערצולאָזען דעם קהלה-ראַט אין אַלעקסאַנדער

(ב) א גרופּע אַלעקסאַנדערער יודען האָבען אריינגעשיקט א פּעטיציע צום סטאַראָסטא פון לאָדזער פּאַוויאַט, און וועלכער זיי פּראָטעסטירען געגען דער אוצטיגער קהלה=פערוואַלטונג אין אַלעקס=סאַנדער און פאָדערן נייע קהלה-וואַהלען. דער סטאַראָסטא האָט ארויסגעשיקט א ספּעציעלע קאָמיסיע קיין אַלעקסאַנ=דער, כדי צו קאָנטראָלירען די טענות=קעגען פון דער היגער קהלה און צו זעהען אויף וויפיל עס זענען בעגרינדעט די פּראָטעסטען.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

——:0:——

נייע באַנקראָטען און רעגולאַציעס

(5) אויף איינער פון די לעצטע זי=צונגען האָט דאָס האַנדעלס=געריכט בע=טראַכט דעם אויפהאַלטעניש פון דער פירמע „ג. ושעלינבאַווסקי און ל. ליט=ווין. דער דאָזיגער פירמע איז ערקלערט געוואָרען אַנ'אויפהאַלטעניש דעם 31 דע=צעמבער פ. י.

אויף דער פערזאַמלונג פון די קרע=דיטאָרען, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 12. יוני ה. י. איז די באַנקראָטירטע פיר=מע ארויסגעטרעטען מיט א רעגולאַציע=אָפּמאַך. זי רעגולירט אויף 24 פּראָצ. אויסצוצאָהלען אין ראַטעס, יעדע 5 חדשים א ראַטע, די ערשטע ראַטע זאָל געצאָהלט ווערען דעם 30. נאָוועמבער ה. י. דאָס האַנדעלס געריכט האָט דעם רע=גולאַציע=אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

די פירמע „ה. זאַיי און ל. פּאָלינסקי" וואָס פיהרט א פאַבריקאַט פון וואָלענע אויסאַרבייטונגען אויף פּעטריקאָווער 71, האָט דעם 12. אַפּריל בעקומען א נאָכ=זיי אויף 3 חדשים. צוליב'ן פערשאַפ=טען קרעדיט האָט אָבער די פירמע נישט געקאָנט דורכפיהרען א סאַנאַציע און איהרע געשעפטען. זי האָט דערביי אריינגעטראָגען א בויטע וועגען א רעגו=לאַציע=אָפּמאַך. די פירמע לעגט פאָר א רעגולאַציע פון 50 פּראָצ. אויסצוצאָה=לען אין משך פון 2 יאָהר אין 4 האַלב=יעהריגע ראַטעס. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

דעם 10. יוני איז ערקלערט געוואָרען אַנ'אויפהאַלטעניש דער פירמע „טשער=ניאַק און שמולער", א מאַנופאַקטור=גע=שעפט אויף פּעטריקאָווער 53. די 2 באַנקראָטירטע שותפים זענען געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציאַנטישער אויפ=זיכט. די קרעדיטאָרען האָבען איצט אריינגעטראָגען א בויטע, אַז מען זאָל די באַנקראָטירטע אַרעסטירען.

דאָס געריכט איז נאָכגעקומען די בוי=טע פון די קרעדיטאָרען און געלאָזט אַרעסטירען טשערניאַק'ן און שמולער'ן.

* * *

דער בערשטען=סוחר מרדכי בעסער=מאַן פון נאָוואָמיעיסקא 24 איז געלטען ערקלערט געוואָרען אַנ'אויפהאַלטעניש. די קרעדיטאָרען האָבען בעגלייבט 24 פּראָ=צענטירטע וועקסלען אויף א סומע פון 5000 זל.

בעסערמאַן איז געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציאַנטישער אויפזיכט.

——:0:——

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
נאָר 5 גאַסטראָלען פון גוט-בעקאַנטן און בעליבטן אַרטיסט פון אַמעריקע
הערמאַן סעראַצקי
(געוועזענער דירעקטאָר פון לאָדזער יודישען טעאַטער)
פאָלקס-פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

שבת ד. 19-טן 4 נאָכמיטאָג	שבת ד. 19-טן 9 אָוועגט	זונטאָג 9 אָוונט	מאָנטאָג 9 אָוונט	דינסטאָג לעצטע פאָרש.

פּרעמיערע! לעצטער אַמעריקאַנער שלאַגער צום ערשטען מאָל אין לאָדז!!! פּרעמיערע!
דער אפגענאַרטער מאַן
נייעס! אין 3 אַקטען מיט געזאַנג פון ז. פּלוני
נייעס! אין דער טיטעל-ראָלע הערמאַן סעראַצקי.
— פּערזאָנען: —
יצחק דוואָרקין — — — ראַקאָוו | פאַני הערשס פרוי — — נערה
דבורה זיין ווייב — פאָדערמאַן | באַריס, הערשס חבר — האַמבורגער
הערש — ה. סעראַצקי | מנשה פופסקי — הערשקאָוויטש
מערי זייערע — בעזמאַן | ווילי אַקטיאָר — באַלבירסקי
סיידי קינדער — ליבראָווסקא
דיריגענט ל. זעלמאַן. סצענאַריוש: ד. אַריעל. סופלער: וו. נייהויז.
בילעטען אויף אלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

קאָנסטאַנטין וועט האָבען א נייעם בירגערמייסטער

(ב) די סאָציאַליסטישע פראַקציעס פון קאָנסטאַנטינער שטאָט=ראַט האָבען אריינגעטראָגען צו דער אויפזיכטס=מאַכט א פּראָטעסט געגען דעם איצטי=גען בירגערמייסטער גרינזעל, מאָטיווי=רענדיג, אַז ער איז בעגאַנגען א רייח מיספּרויילען.

נאָך א לוסטראַציע פון בעאַמטע פון דער לאָדזער וואָיעוואודזטווא איז פעסט געשטעלט געוואָרען, אַז די טענות פון די סאָציאַליסטען זענען גערעכטע, און די מאַכט האָט דערביי פעראָרדענט אויף היינט צונויפצורופען א זיצונג פון קאָנסטאַנטינער שטאָט=ראַט, כדי אויס=צוועהלען א נייעם בורגער=מייסטער.

בעקער-צעכן פאָדערן אָפּצולעגן דעם טערמין
פון דער מעכאַניזאַציע אין די בעקערייען

(§) מיט א פּאָר טעג צוריק האָט דער אינערן=מיניסטער סקלאַדקאָווסקי אויפ=גענומען א דעלעגאַציע פון צענטראַל=פערבאַנד פון די בעקער=צעכען און פוי=לען. די דעלעגאַציע האָט קאָנפערירט מיט'ן מיניסטער וועגען דער מעכאַניזא=ציע פון די בעקערייען און וועגען דער צענגניק=קאָמיסיע. די דעלעגאַציע האָט געפאָדערט, אַז דער טערמין פון דער מעכאַניזאַציע, וואָס הויבט זיך אָן דעם 31. דעצעמבער זאָל אָפּגעלייגט ווערען אויף א לענגערע צייט. דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט נעמען צו בעטראַכטען די דאָזיגע ענינים.

די נאַכט-דיזשור אין די אַפּטייקען.

היינט: וואָיטשיצקי נאַפּיורקאָווסקי 27, דאַניעלעצקי פּעטריקאָווער 127, אולי=נוצקי און צימער וואָלטשאַנסקא 37, לינעווער פּרינצעסס-פּלאַץ 2, האַרט=מאַן מלינאַרסקי 1, קאַהאַנע אַלעקסאַנ=דערער 80.

נעכטיגע כ' תמוז-פייערונגען
צוליב'ן 26. יאהר-טאָג פון ד"ר טעאָדאָר הערצל ז"ל

די נעכטיגע כ' תמוז פייערונגען ביי אונז אין שטאָט האָבען געהאַט א זעהר אומפּאַזאַנטען פערלויף.

ס'זענען פאָרגעקומען א גאַנצע רייה טרויער-פערזאַמלונגען און עס זענען אָפּ=געריכט געוואָרען הזכרות אין די שוה=לען און בתי=מדרשים.

נעכטען 10 פריה איז פאָרגעקומען א פייערליכע הזכרה

אין דער סינאַגאָגע

אויף אַלעיע קאָשטשושקי, צו וועלכער עס איז געקומען א זעהר גרויסער עולם פון העכער טויזענד מאַן. עס איז אַנוועזענד געווען דער קאָמיטעט פון דער סינאַגאָגע און אויך די מיטגלידער פון היגען ציוניסטישען קאָמיטעט.

די הזכרה האָט אָפּגעריכט דער אָבער-קאַנטאָר ה' אַלטערמאַן. נאָכדעם, ווי דער כאָר זינגט עטליכע קאַפּיטלעך תהילים, מאַכט ה' אַלטערמאַן אַ „אל מלא רח=מים" דעם פערשטאָרבענעם ציוניסטי=שען מנהיג ד"ר הערצל ז"ל.

אין אָוועגד איז

אין „הזמיר"

פאָרגעקומען א פייערליכע הערצל=אַקאַ=דעמיע אייגעאָרדענט דורך דער ציוניס=טישער יוגענד=אָרגאַניזאַציע „הרצליה". אין די רעדעס, וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען ווענען לעבען און שאַפען פון פערשטאָרבענעם, האָבען זיך די רעדנער ספּעציעל אָפּגעשטעלט אויף דער אינ=טוגער פּאָליטישער לאַגע און ציוניס=טוס און אויפגעגעבען די פערזאַמעלטע צו א פערשטאַרקטער טעטיגקייט פאַר'ן אויפבוי פון ארץ=ישראל און פאַרטצו=זעצען דאָס גרויסע ווערק, וואָס ס'האָט געשאַפען דער אונפערגעסליכער ציוניס=טישער מנהיג.

אויך די לאָדזער אָפּטיילונג

„ברית-טרומפּעלדאָר"

האָט נעכטען אייגעאָרדענט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע א פייערליכע אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 26=טען יאָהר=טאָג פון ד"ר הערצל.

צוליב'ן 26. יאָהרצייט פון ציוניסטי=שען מנהיג ד"ר טעאָדאָר הערצל ז"ל איז דאָס ציוניסטישע ביוראָ נעכטען גע=ווען געשלאָסען.

* * *

היינט 9 אָוועגד קומט פאָר אין זאַל פון „התאחדות" א פערזאַמלונג, געווידמעט דעם 26. יאָהרצייט פון ד"ר הערצל מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די ה"ה ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער און ש. קאַרן.

כ' תמוז טרויער-אַקאַדעמיע אין פּאַביאַניץ.

פּאַביאַניץ (טעלעפּאָניש) נעכטן אין טאָג פון ד"ר הערצל'ס יאָהרצייט איז דאָ אין דער גרויסער שוהל פאָר=געקומען א פייערליכע אזכרה נאָכ'ן פערשטאָרבענעם מנהיג. די טרויער=רעדע האָט געהאַלטען בן-ציון גרינבוים.

אין אָוונט איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאָרגעקומען א טרויער - אַקאַדעמיע, אויף וועלכער עס זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעדעס ה' טייך פון וואַרשאָ און בן-ציון גרינ=בוים.

אַנטלאָפען אַנ'אַרעסטאַנט פון דער תפיסה אין שעראַדז

(ב) אויפ'ן פעלד געבען דער שעראַ=דזער תפיסה האָבען נעכטען געאַרביי=טעט עטליכע אַרעסטאַנטען פון דער תפיסה. אין א געוויסען מאָמענט האָט זיך איי=נער פון די אַרעסטאַנטען, אַנדזשעי פּאַ=גאַרא, אַרויסגעגנב'עט פון'ם פעלד און זיך בעהאַלטען אין נאָהענטסטען וועל=דעל.

נאָך 2 שעה זוכען האָט איהם די פּאָ=ליציי געכאַפּט און מ'האָט איהם צוריק איינגעזעצט אין תפיסה.

לאָדזער מאַגיסטראַט סובסידירט די „ווילנער טרופּע"
הנחה-בילעטן פאַר אַרבייטער

נאָך אַנ'איינטערוועניע פון דער בונדי=שער שטאָט=ראַט=פראַקציע האָבען דער שטאָט=פּרעזידענט ה' זשעמיענצקי און דער לאַווניק פון דער קולטור= און בילדונגס=אָפּטיילונג, ה' סמאָליק, מסכים גע=ווען צו בעשטימען פאַר די גאַסטראָלען פון דער „ווילנער טרופּע" אין לאָדז, עט=ליכע טויזענד גילדען פון דער בודזשעט=פּאָזיציע פאַר א יודיש קינסטלעריש טעאַטער. די פּראַקטישע דורכפיהרונג איז איבערגעגעבן געוואָרען דעם יודי=שען „קולטור=אַמט" פון די פּראָפ. פער=איינען אין לאָדז.

אויף דעם באַזען האָט דער קולטור=אַמט געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט דער דירעקציע פון די „ווילנער", לויט וועל=כען מיטגלידער פון פּראָפ. פעראיינען בעקומען הנחה=בילעטען אויף אלע פּלע=צער צום פּרייז פון 50 גראָשען ביז 2 גילדען אויף אלע פאָרשטעלונגען, אָנהויבענדיג פון מאָנטאַג דעם 14. ד.ח. ביז'ן 1. אויגוסט.

פאַר אַרבייטסלאָזע ווערט א בעשטימ=טער סכום בילעטען פערטיילט ווערען אומזיסט.

די הנחה=בילעטען פאַר פעראיינס=מיט=גלידער ווערען אַרויסגעגעבען אין קול=טור=אַמט פון היינט אָן אין די אַמט=שעה'ן.

לינאָלעאָום-סעקציע
ביים סוחרים-פעראיין

(ב) אין צענטראַלען סוחרים=פעראיין (פּעטריקאָווער 10) איז פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון די לינאָלעאָום=סוחרים און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען א סעקציע פון די סוחרים פון דער בראַנזשע.

ווישי, די שטאָט פון וואַסער

(א בריף פון בעריהמטען פראַנצויזישען קור-אָרט) — פון י. גראַדזענסקי.

ווער האָט דאָס נישט געהערט פון דער שטאָט ווישי און וועלכען יוד איז דער נאָמען פון דאָזיגען קור=אָרט נישט בעקאַנט?

ווישי=וואַסער האָט דאָך בכלל א שיי=כות צו יעדען יודען, ווייל וועלכער יוד ליידט דאָס נישט אויף מאָגען=קראַנק=הייט...

און עס איז גאַנץ מעגליך, אַז זעהר פיל פון דער נייער אימיגראַציע אין פּאַ=ריז ווייסען אפשר נישט, אַז אָט די דאָ=זיגע שטאָט מיט איהרע טייערע היילבאַרע וואַסער קוועלען געפינט זיך סך הכל א 5 שעה רייזע פון פּאַריז פון גאַר רע ליאָן. ווען מען טרעפט איהר נישט אין ווישי, עס איז דוכט זיך נישטאָ קיין איין ווינקעל אויף דער וועלט און קיין איין לאַנד, וואָס זאָל דאָ נישט זיין רעפּרע=זענטירט, און אלע קומען אַהער זיך אָנ=טרינקען מיט דעם ביסעל געזונטען וואַ=סער. עס שפּאַצירען דאָ אין פּאַרק יודן, הדרת פּנים'דיגע, אָנגעטאָן אין לאַנגע שוואַרצע קאַפּטאַנ'ס און מ'רעדט צווי=שען זיך א געשמאַקען היימישען יודיש, ווי אין פּוילען, איהר טרעפט דאָ יודען פון ליטא, לעטלאַנד, וואָס רעדען צווישען זיך א קנאַקעדיגען רוסיש. יודען פון אַמעריקא — און כאָטש זיי רעדען אלע נאָר ענגליש, דערקענט איהר אָבער באַלד אין זייערע נעזער און בעוועגונ=גען, אַז דאָס זענען אחינו בני ישראל.

דער אָריענט האָט אויך נישט פער=שעמט ווישי, אַראַבער פון עגיפּטען, סיר=יען, פּאַלעסטינא, שפּאַצירען זיך דאָ ברייט און פריי מיט גרויסע בורשטין פּערל און העגד, פּונקט ווי ביי זיך אין דערהיים מיט זייערע טראַכטען. איהר טרעפט דאָ מאַהאַראַדזשעס פון ווייטען אינדיען מיט זייערע פער'חלומ'טע אויגען, וואָס דערצעהלען אייך פון אַזוי פיל שעהנע לעגענדעס. היינט — בראַ=זיליאַנער, מעקסיקאַנער, קובאַנער און פון נאָך א סך ווייטערע מדינות, עס איז דאָ דער אמת'ער אינטערנאַציאָנאַלער. ידיד, יעדער קומט דאָ איינהאַנדלען דאָס ביסעל סחורה וואָס מען בעקומט דאָס דאָ גאַנץ אומזיסט אָהן געלד, דאָ מעגט איהר טרינקען ווישי=וואַסער, וויפיל איי=ער האַרץ געלוסט. מען דערלאַנגט עס אייך ביים קוואַל מיט'ן גרעסטען כבוד, פערשטעהט זיך, אַז איהר מעגט זיך פריהער זעהן מיט א דאָקטאָר, ער זאָל אייך זאָגען וואָס פאַר א וואַסער איהר דאַרפט טרינקען און וויפיל איהר מעגט טרינקען. אין אָט צוליב דעם ביסעל וואַ=סער האָט זיך דאָס אויסגעבויט אַזא פּרעכטיגע שטאָט מיט גרויסאַרטיגע לוק=סוס=האָטעלען און געשעפטען, און זי האַלט זיך נאָך אין איין בויען. יעדע געביידע, יעדע אונטערנעהמונג ווערט אויפגעשטעלט לויט דער נייעסטער מאָ=דערנער טעכניק און לוקסוס.

אָבער ביי אָט די אלע גרויסאַרטיגע טייערע האָטעלען, געביידעס איז אויך געזאָרגט געוואָרען אַז קיין ווישי זאָל אויך קאָנען פאָהרען דער מיטעל קלאַס וואָס וויל אויך זיין געזונד, און קען אָבער נישט צאָהלען פאַר אַלץ מיט דער ברייטער האַנד. איהר קענט זיך אין ווי=שי אַזוי איינאָרדנען, ווי ביי זיך אין דער היים. די פּרייזען זענען צוגעפּאַסט פאַר'ן מיטעל=קלאַס.

ווישי ליגט 365 קילאָמעטער פון פּאַ=ריז אין דעפּאַרטאַמענט פון אַליער. ווע=גען דעם נאָמען ווישי געהט נאָך ביז איצט א דיסקוסיע. איינינע געלעהרטע ווייזען אויף, אַז דער נאָמען שטאַמט פון אַן אַלטער לאַטיינישער בעצייכנונג, אַנדערע ערקלעהרען, אַז דער נאָמען שטאַמט פון די צייטען פון באַרבאַרען און דאָס וואָרט ווישי נעמט זיך פון „וויש" (שטאַרק) „י" (וואַסער) צוזאַ=מען גענומען „שטאַרקע וואַסער". אלס צייט פון דער ענטשטעהונג פון דער שטאָט ווערט אָנגעגעבען דאָס יאָהר 380 עס איז שוין העכער 1000 יאָהר זייט מע זוכט געפונען אָט דעם טייערען וואַ=סער=אוצר, וועלכער ווערט עקספּלואַ=טירט פון א געזעלשאַפט, וואָס האָט איהם אָפּגעדינגען ביי דער רעגירונג זייט דעם יאָהר 1853 און וועלכע האָט אויס=געבויט פּרעכטיגע געביידעס, קור=בעי=דער, קור=האַלעס, און נאָך זעהר פיל אַנ=דערע היגיענישע אַנשטאַלטען.

דאָס וואַסער פון ווישי ווערט אין פלעשער עקספּאָרטירט אין דער גאַנצער וועלט, 230 טויזענד פלעשער ווערען פון דאַנען אַרויסגעשיקט טעגליך. און די גאַנצע אַרבייט, דאָס גיסען דאָס פּאַ=קען א.א.וו. ווערט געמאַכט מעכאַניש, דורך אַפּאַראַטען.

אויב ווישי זאָרגט פאַר די קראַנקע קור=געסט זאָרגט זי אויך נישט ווייניגער פאַר איהרע געזונדע געסט און האָט פאַר זיי געשאַפען אַלערליי פערוויילונגען טעאַטער, טעאַטערען. מוזיק = האַלעס, ספּאָרט = פּלעצער און דער עיקר, די בעריהמטע קאַזינאָ, וועלכע רעכענט זיך מיט איהר לוקסוס-איינריכטונג אלס איי=נע פון די שעהנסטע אין פראַנקרייך, יע=דער געפינט אין דער קאַזינאָ וואָס ער וויל: אָפּערא, קאָנצערטען, לעזע=זאַלען, שפּיעל=זאַלען, ספּעציעלע שרייב = צי=מערן מיט א פּאָסט=אָפּטיילונג. דער רייכסטער פון די אלע איז דער „באַקאַ=ראַ=זאַל", דאָרט, וואו מיליאָנען ווערען ווי פּילקעס געוואָרפען, געוואונען און פערלוירען. דאָ אין דעם זאַל ווערט מען=שען גאַנץ אָפט גליקליך און זעהר אָפט צובראָכען אויף זייער גאַנץ לעבען.

מאַכענדיג א שפּאַציר איבער איינע פון די שעהנע גאַסען אין ווישי, האָב איך פּלוצלינג דערזעהן א גרויסאַרטיגע ווילע מיט א העברעאישער אויפשריפט מיט גרויסע אותיות איז אויף א טאָפעל אויסגעקריצט די ווערטער „לא תרעו". אויף מיין פראַגע, אויב דאָ וואוינט א יוד, האָט מען מיר געענטפערט, אַז די ווילע געהערט צו א פראַנצויז, וועלכער האָט זי אָפּגעקויפט שוין גאַנץ לאַנג ביי א צווייטען פראַנצויז און עס איז ביז היינט א רעטעניש, וואָס די אויפשריפט בעדייט און ווער עס האָט זי געמאַכט.

און פּונקט ווי א סך פראַנצויזישע שטעט, וועלכע וואָלטען געקענט דער=צעהלען פון אונזער יודישער פערגאַנגענ=הייט אין פראַנקרייך, אַזוי דערצעהלט אויך אָט דאָס שילדעל, אַז דאָ אין ווישי האָט געלעבט א יוד. וואָס האָט זיך נישט געשעמט אויף א הויז א אויסצוקריצען מיט יודישע אותיות, א לאָזונג, אויף העב=רעאיש, וואָס אין אונזערע אונטערנעה=מונגען און אויף אונזערע געזעלשאַפטליכע געביידעס טרעפען מיר דאָס לעידער נישט, און אפשר איז עס צו פערדאַנקען ווישי, וואָס דער אונבעקאַנטער יוד האָט אויף זיין הויז אָנגעשריבען א העברעי=אישע אויפשריפט: ווישי האָט איהם אויסגעהיילט נישט נאָר זיין קערפּער, נאָר אויך די נשמה. און אַזא היילונג נויטיגען זיך זעהר פיל פון אונזערע גע=זעלשאַפטען און טוער.

ווישי אין יולי.

שטורמישע זיצונג אין דער לאדזשער האנדעלס-קאמער

דער יודישער בעל-מלאכה אין קאמף פאר זיין עקזיסטענץ

די רעגירונג ווארפט אפ די אנטיסעמיטישע פארשלאגען וועגען די עקזאמינירן-קאמיסיעס. — די קריסט-ליכע מעהרהייט פיהלט זיך דערפון געטראפען און ענטפערט מיט סאבאטאזש. — אונבעמיטעלטע האנדווערקער וועלען בעפרייט ווערען פון'ם עקזאמען-אפצאה".

96.000 זל. בעשטימט אויף קרעדיטען פאר לאדזשער האנדווערקער

(—) היינטיגען מאנטאג 7 אווענד איז פארגעקומען די 6-טע פלענאר-זי-צונג פון דער האנדווערקער-קאמער אין לאדז.

די זיצונג ווערט געעפענט דורכ'ן פרע-זידענט שוואנקאווסקי. פון ווארשא איז ספעציעל געקומען א דעלעגאט פון האנ-דעלס-מיניסטעריום ה' מארקעוויטש, ביי צוזאמען די פערזאמלונג.

די פערזאמלונג האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין די האנדווערקער-קרייזען. עס האבען זיך בעטייליגט 27 מיטגלידער, דערונטער 7 יודען.

א בעוואונדערם לעבהאפטיגע פערא-טערעסירונג האט דערוועקט די פראגע וועגען פערטיילען די

96.000 זל.

וואס זענען געווען בעשטימט אלס קרע-דיטען פאר לאדזער האנדווערקער מצד דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאווע-גא". די דאזיגע פראגע ווערט רעפערירט דורך דיר. פיעקארסקי. צווישען אנדערן ערקלערט ער, אז די האנדווערקער-קא-מער בעמיהט זיך, דאס די געלדער זא-לען אונבערעגעפען ווערען ניט נאר דער קאמונאלער קאסע, נאר די האנד-ווערקער-באנק, וועלכע זאלען זיך פער-נעמען מיט'ן פערטיילען די געלדער צווי-שען די בעזונדערע האנדווערקער.

קיין דעבאטע וועגען דעם איז ניט פארגעקומען.

א שטארקען אינטערעס רופט אויך ארויס דער ענין וועגען

רעגולאמין פאר די האנד-ווערקער-עקזאמענס

אין נאמען פון דער האנדווערקער-קאמער רעפערירט די פראגע דער פער-וואלטונגס-מיטגליד ה'. יאקוביעץ. דער רעפערענט לייענט פאר א בריף פון דער וואיעוואדזשטווא, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז דער רעגולאמין פון די עקזאמענס ווערען אנגענומען אין דער רעדאקציע, ווי עס האט אויסגעארבייט דאס האנדעלס-מיניסטעריום אהן שום אויסבעסערונגען, וואס שטעהען צו איהר און סחירה.

אזוי ארום זענען אפגעפאלען די אוס-בעסערונגען פון די קריסטליכע ראט-מענער, וואס וואלטען שטארק געטרא-פען די יודישע האנדווערקער, ווייל אז ביים אפגעבען די עקזאמענס זאלען די קאנדידאטען מוזען אויספיהרען די אזוי-גערופענע „געזעלען-שטיק" („שטוי-קא טשעלאדניצא"). דאס מיניסטעריום איז געגען דעם, ווייל אויב דאס איז א עקזאמען, וואס זאל פערלייכטערן דעם עלטערען בעל-מלאכה, טא צו וואס זאל מען מאכען אזא „שטוקא טשעלאדני-צא"?

ווייטער ווערט איין בריף פון האנדעלס מיניסטעריום מיטגעטיילט, אז דער פרע-זידענט פון דער האנדווערקער-קאמער איז בעפולמעכטיגט לויט זיין איינזעהען אייגנזעהען צו בעפרייען די אונבעמי-טעלטע קאנדידאטען פון'ם שטייערן אפ-צאהל פאר'ן עקזאמען, וואס בעטרעפט 140 זל.

די קריסטליכע ראטמענער האבען אבער נישט אויפגעגעבען זייער קאמף געגען די יודישע האנדווערקער. עס האט זיך אנגעהויבען

א שטורמישע דיסקוסיע

אין וועלכער פערשידענע קריסטליכע ראטמענער האבען אויסגעגאסען זייער ביטער הארץ אויף דער אויפגעלעזט-מאכט הלמאי. זי שטערט זיי אין זייער „פרנ-סה"...

יודישע ראטמענער שלאגן אפ די אטאקעס

דער יודישער ראטמאן לארמאיז פרעגט אן די אנגעצופרידענע, פארוואס איז דער רעגולאמין גוט פאר 17 האנד-ווערקער-קאמערען אין פוילען, וועלכע האבען איהם אקצעפטירט, ווי ער איז אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן מיניס-טעריום, און נאר פאר לאדז טויג ער עפעס נישט... דער רעדנער ווייזט אן, ווי לעכערליך עס איז צו פערלאנגען פון 50-יעהריגע יודישע מייסטערם אויסצו-פיהרען אנ'ארבייט, בעת'ן עקזאמען.

— די יודישע ראטמענער — זאגט ראטמ. לארמאיז — וועלען שטימען נאר פאר'ן רעגולאמין, ווי ער איז בעשטע-טיגט דורכ'ן מיניסטעריום, נעגען די אנטיסעמיטישע אויסבעסערונגען.

ראטמ. שווארצבערג ענטפערט בעזונ-דערס שארף אפ דעם אנטיסעמיטישען ראטמאן ראלעק. ער ערקלערט, אז אויך די יודען האבען בייגעשטייערט פאר דער פרייהייט פון פוילען און אויך די יודען האבען אין בעפרייטען פוילען די זעלבע רעכט אויף ארבייט. דאס האט איינגעזעהען אויך די רעגירונג: זי פער-שטעהט, אז מען קאן נישט מאכען קיין אונטערשיד צווישען איין מיין בירגער און אנדערע.

וועגען די „מאטורעס"

ראטמ. אהרענבערג ברענגט א ראיה פונ'ם געזעץ וועגען פעלדשערם. פון נייע פעלדשערם ווערט פערלאנגט מאטורא און רעגנער ערשט קאנען זיי זיך לער-נען אויף פעלדשערם. קיין נייע פעלד-שערם קומען רעדינבער נישט צו, ווייל איידער צו שטודירען אויף א פעלדשער, לוינט בעסער צו ווערען א דאקטאר. דאס געזעץ פאדערט אבער נישט פון די אל-טע פעלדשערם צו בעלייגען עקזאמענס אויף „מאטורא". איהר אבער — ווענ-דעט ער זיך צו די קריסטליכע ראטמע-נער — ווילט אוועקנעמען פון די אלטע יודישע בעלי-מלאכות דאס רעכט ווי-טער צו קאנען זיך פערנעמען מיט זייער בוי-אהעריגער ארבייט!

א טרייסט פאר די יודען-פרעסער

דיר. פיעקארסקי ווייזט אן, אז דער רעגולאמין, אפילו אזוי, ווי ער איז אויס-געארבייט געווארען דורכ'ן מיניסטעריום ערלויבט אויך איין פאל, ווען די עקזא-מיניר-קאמיסיע וועט איינגעפינען פאר נויטיג, צו פערלאנגען פונ'ם קאנדידאט אויסצופיהרען אנ'ארבייט. ער לעגט דע-ריבער פאר אנצונעמען דעם רעגולאמין מיט דער דאזיגער אויסבעסערונג.

דער פארזיצער ערקלערט דאן א הפסקה פון 5 מינוט אויף צו בעראטען זיך.

נאך דער הפסקה טרעט מען צו צו דער אפשטימונג. צוערשט ווערט אפגע-שטימט די אויסבעסערונג פון דיר. פיע-קארסקי. די דאזיגע אויסבעסערונג פאלט ארורך מיט אלע שטימען, סיי פון די יודען, סיי פון די קריסטען.

דערויף ווערט געשטעלט צו אפשטי-מונג דער רעגולאמין און דער רעדאק-ציע פון האנדעלס- און אינדוסטריע-מי-ניסטעריום. פאר האבען געשטימט די 7 יודישע ראטמענער און די גאנצע פערוואלטונג — צוזאמען 11 שטימען. 14 שטימען פון די קריסטען זענען גע-ווען נעגען און 2 האבען זיך אפגעהאל-טען.

ס'איז דערום פארגעקומען

א דריטע אפשטימונג

איבער'ן רעגולאמין מיט אלע אויסבע-סערונגען, וואס זענען געמאכט געווארען דורך די קריסטליכע ראטמענער, וואס האט בעקומען א מעהרהייט שטימען (פון די קריסטליכע ראטמענער).

דערויף ערקלערט דער פארזיצער, אז לאמיט דער רעגולאמין איז נישט בע-שטעטיגט געווארען, מוז ער דאך ווע-רען אנגענומען. דער האנדווערקער-קאמער דינט אבער דאס רעכט אנצו-קלאגן דם רעגולאמין פאר'ן האנדעלס- און אינדוסטריע-מיניסטעריום.

די דאזיגע ערקלערונג רופט ארויס

א גרויסע זויפרעגונג צווישען די קריסטליכע ראטמענער

זיי האבען ערקלערט, אז אזוי לאנג, ווי עס וועלען נישט בעשטעטיגט ווערען זייע-רע אויסבעסערונגען, וועלען זיי אינ-גאנצען סאבאטירען די ארבייטען פון דער עקזאמינירן-קאמיסיע און זיך נישט בעטייליגען אין איהר.

נאלדעס, ווי עס זענען בעהאנדעלט געווארען פערשידענע אנדערע פונקטען איז מען צוגעטרעטען צו די פרייע פאר-שלאגען.

פרעז. פיעקארסקי טיילט מיט, אז עס האבען זיך געווענדעט

800 עקסטערן-קאנדידאטען

אויף צו שטעהן פאר דער קאמיסיע. דערפון האבען פיל נישט די נויטיגע קוואליפיקאציעס, ווייל אין זייערע ער-מער זענען נישטא קיין ערגענצונגס-קור-סען. פון די דאזיגע 800 האט דאס קו-ראטאריום נאר בעשטעטיגט 60 אויף צוצולאזען צו די עקזאמענס און 740 בויטעס זענען אפגעזאגט געווארען.

דיר. פיעקארסקי ערקלערט דערביי, אז די האנדווערקער-קאמער וועט אינ-טערווענירען ביים קוראטאריום, מען זאל נישט מאכען קיין שוועריגקייטען ביים צולאזען צו די עקסטערן-עקזאמענס.

א זייגער 12,45 ווערט די זיצונג גע-שלאסען.

מאסען-אימפונג געגען בויך-טיפוס
די גאנצע זגערושער גאס ווערט היינט געאימפט

(מ) אזוי ווי עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די מייסטע פאלען פון בויך-טיפוס קומען היי-יאהר פאר אין באלוט, האט די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט בעשלאסען ארורכצו-פיהרען אין יענעם ראיאן א מאסען-אימ-פונג געגען טיפוס.

די מאסען-אימפונג האט זיך שוין אנ-געהויבען עהערגעכטען, דעם 14. יולי. די אימפונג וועט קודם כל ארורכגע-פיהרט ווערען אין אלע הייזער אויף זגערושער גאס. דאן וועט קומען די ריי אויף די לאגעווניצקא, בזשעזשינער און פראנציסקאנער, און שפעטער אלע אנ-דערע גאסען פון דער באלוטער ארום-קייט.

די געאימפטע בעקומען צו 4 אנטי-טיפוס-פילען, יעדען טאג אראפצינעמען 1 פיל. די פילען ווענען אבסאליט אונ-שעדליך פאר'ן געזונט, זיי רופען נישט ארויס קיין בויך-שמערצען, און זיי פער-זיכערן פון בויך-טיפוס אויף א גאנץ יאהר צייט.

ראדיא פראגראם

מיטוואך, 16 יולי

לאדז (233,8)

11.58 שעה צייכען, 12.05-12.30 גראמאפאן פליטען מוזיק, 12.30 פראגראם פאר קינדער, 13—13,05 טעגליכער רעפערטואר, אין קינא און טעאטער רעפערטואר, 16.15—17.10 גראמאפאן פלי-טען מוזיק, (טר. פון ווארשא), 17.35 טר. פון קראקא—פארטראג, „וואוועל אלס רעזידענץ פון רעפובליק פרעזידענט", 18 מאנדאליניסטען קאנצערט (טר. פון ווארשא), 19—19.20 פערשידענעס, 19.20 גראמאפאן פליטען, (טר. פון ווארשא). 19.45 קא-מוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס קאמער, פראג-גראם אויפ'ן נעכסטען טאג, קאמוניקאטען און שעה צייכען, 40 ראדיא פרעסע זשורנאל, 21—20.15 סאליסטען קאנצערט (טר. פון ווארשא), 21—21.15 ליטעראַרישע פיערטעל שעה.

אויסלענדישער ראדיא פראגראם.

האמבורג (372) 20 קאמפאזיטאר קאנצערט פון הערמאן אונגער, **מינכען** (533) 20 „די זיבענטע בוא" (קאמעדיע), **פראנקפורט** (390) 20.35 קאנ-צערט פון ענגלישער מוזיק, **רוים** (441) 21.02 קאנצערט פון אונגארישער מוזיק, **ברעסלוי** (325) 21.10 הערשפיל.

קופאן № 143
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קאן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט מיטוואך, דעם 16. יולי פון 8—9 אוו.

פאבריקס-אפפאל-הענדלער האבען זיך ארגאניזירט.

(:) מאנטאג 7 אווענד איז אונטערן פארזיץ פון ה' פאוואדאווסקי פארגע-קומען די גרינדונג פון א סעקציע פאב-ריקס-אפפאל - הענדלער ביים רויה-מא-טעריאלען-הענדלער-פערבאנד (מאניוש-קי 5).

ה' גינזבורג גיט אפ א בעריכט ווע-גען דער איצטיגער לאגע אין דע דא-זיגער בראנזשע, ווי אויך וועגען דעם ניי געגרינדעטען סינדיקאט פון די אב-נעמער, וועלכע שיקאנירען די סוחרים אין פערקלענערן די פרייזען פון דרי-מעס ביז. מינימום.

נאך א לאנגער דיסקוסיע איז בע-שלאסען געווארען נישט צו ליפערן קיין סחורה דעם סינדיקאט, ביז ער וועט נאכגעבען די פאדערונגען פון די הענ-דלער.

עס איז אויך אויסגעוועהלט א פרעזידיום פון דער סעקציע, אין וועל-כען עס געהן אריין די ה"ה גינזבורג, וויינבערג, שליק, אלס פערטרעטער די ה"ה גאלדשייד, מיליאנער. ס'זענען אויך אויסגעקליבען געווארען פערשי-דענע קאמיסיעס.

—=0§0=—

טעאטער און קונסט

די ווילנער טרופע גאסטראלי אין שטאט-טעאטער

היינט מיטוואך שפילען די „ווילנער" צום 8-טען מאל מ. ליפשיץ קאמעדיע „א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאל-יער".

סיי דער הומארפולער אינהאלט, סיי די מעלאדישע נגינים, סיי די אויסשטא-טונג און ועל כולם דאס גלענצענדע שפיל פון גאנצען אנסאמבל מיט יעקב וויסליק, יוסף קאמינן שמחה נאטאן בראש מאכען די דאזיגע פארשטעלו-נגען זעהר אנציהענד און אינטערעסאנט

מארגען דאנערשטאג — ש. אנ-סקיס „טאג און נאכט".

„דער אפגעגאנטער מאן" אין „פילהארמאניע"

צו די גאסטשפילען פונ'ם בעוואוס-טען ארטיסט ה' הערמאן שעראוקי, וועלכע הויבען זיך אן שבת דעם 19. יו-לי אין הויגען יודישען טעאטער אין „פילהארמאניע", ווערט צוגעגרייט א פייערליכע פרעמיערע. עס וועט אויפגע-פיהרט ווערען „דער אפגעגאנטער מאן" פון ז. פלוני. די דאזיגע פיעסע האט גע-האט א גרויסען ערפאלג אין אמעריקע און ה' שעראצקי, וועלכער שפילט די הויפט-ראלע, איז דורך דער קריטיק שטארק געלויבט געווארען.

די געצעהלטע גאסטשפילען פון גע-שעצטען גאסט ווערען דא ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

די „זומער-רעוויטא" אין העלענאוו

מיר לעבען איצט אונטער'ן צייכען פון שפארזאמקייט. יעדער איינער קארגט היינט די הוצאה. דערפון הענגט אפ דער האוילשטאנד פון יאגר.

עס איז גאנץ פערשטענדליך, אז אין דער צייט פון אזא שווערען קריזיס, מוז זיך דער ארבייטענדער אינטעליגענט אפזאגען פון אלע ארט פערוויילונגען, ווארום דאס שלינגט איין זעהר פיל געלד.

עס איז דעריבער זעהר גוט, וואס דער לאדזשער זשורנאליסטען-סינדיקאט און דער קריזיס-ראט פון די גייסטיגע ארבייטער, וועלכע ארדנען איין צוזאמען דעם 30. ר. ח. די „זומער-רעוויטע" אין העלענאוו, האבען גענומען און אכט די היינטיגע שווערע צייט און בעשטימט נאך 1 זלאטי פאר אנ'איינגאנגס-בילעט אויף דער פערוויילונג, וועלכע וועט זיין פערזעהען מיט צאהלרייכע פערוויילונגס-אטראקציעס. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אז די דאזיגע זומער-רעוויטע האט פעראינטערעסירט ממש גאנץ לאדז.

פון יענער זייט ים

דער גוט-בעקאנטער, רעדנער און שול-טוער ה. י. פאט (ווילנע) וועלכער האט אין שליחות פון דער צ. י. ש. א. אדורכגערייזט אמעריקא אין דער לענג און אין דער ברייט, וועט מארגען דא-נערשטאג אין פילהארמאניע האלטען א פארלעזונג א. ד. ט. פון אנטלאנטיק ביז'ן פאסיפיק.

—=0§0=—

פערקויפטע נשמות
שפאנענדער ראמאן

(101 פארטזעצונג)

קאפיטעל 46

זאל איך זיי הרג'ענען?

די פירשטין לאמבאלא האט געלעבט אין אנ'אונאויפ-הערליכער איינזאמקייט. גרויס איז דעריבער געווען די פער-וואונדערונג, ווען עס האט זיך אפגעשטעלט א רייטער אויפ'ן הויף.

דאס איז געווען א הויכער, דארער מאנספערשוין, וואס האט אויסגעזעהען אויף א בלימרען, גייציגען סוחר. בעת דאס פערד זיינס איז געשטאנען אין שטאל, האט נינעטא דערוויל איהם אריינגעפיהרט אין די פרעכטיגע פירשטליכע סאלאנען. נינעטא האט זיך א קרום געטון, דערזעהענדיג אזא מאנספיל, וואס האט מיט זיין שלעכטיש פנים ארויסגערופען א שלעכ-טען איינדרוק.

— וואס ווינשט איהר? — האט זי האסטיג א פרעג געטון.

— איך וויל געלד, אבער נגעדיגע הויכקייט — האט ער שנעל אפגעענטפערט — דעריבער בין איך אזש געקומען צו פאהרען פון פאריז.

— ווייסט איהר נישט, ווי אזוי איהר האט צו רעדען צו א פירשטין?

דער פערשוין איז שטיל געבליבען.

— זייט מוחל, גנעדיגע פירשטין, — עס איז שוין אזוי לאנג, ווי איך האב אייך דאס געלד געבארגט, און איך זעה נישט קיין גרעשען פראצענט און נישט דאס געלד. און יעצט מוז איך האבען דאס קאפיטאל, ווייל איך האלט מיר ביים קויפען ערד.

— אלזא, פערפאלען, איהר מוזט ווארטען, — האט די פירשטין זיך אנגערופען — איך דארף און קורצען בעקומען א גרעסערע סומע געלד פידושה.

— איך הער עס שוין פון אייך אזויפיל מאל — האט דער פראצענטניק ווייטער געצויגען — אבער איך מוז האבען דאס געלד.

— אונפערשעהמטער!

— איך מוז פאדערן מיינע רעכט. און פאריז ווייסט מען אזאי הר זאגט דערוויטערט פון הויף, דעריבער מוז איך מיך זעהען צו פערזיכערן. דאס פאלאצעל האט דאך א געוויסען ווערט, איך וועל אייך איינקלאגען.

— עס וועט נישט לאנג געדויערן און איך וועל אייך אלץ צוריקגעבען — האט זי לעבעדיג א זאג געטון — איך וועל אייך אלץ בעצאהלען.

— איך בעדויער שטארק! גנעדיגע פירשטין, איהר ווייסט דאך גוט, ווי שווער עס איז היינט מיט געלד. און איך מוז עס היינט דורכאוים האבען.

— איך האב היינט נישט קיין געלד.

— ווייל איך כאטש א טייל געלד פאר'ן ווארטען.

— היינט איז עס אונמעגליך.

דער פראצענטניק האט א קיק געטון מיט א פאר בליש-טשענדע אויגען.

— איהר ווילט ווידער פערשלעפען, ווידער פראלאנגי-רען — האט ער א פרעג געטון מיט א ביטערען שמייכעל.

— יא, אבער נישט אויף לאנג.

— אלזא גוט. איך בין מסכים, — האט דער פראצענט-ניק געזאגט — איך וואלט נאר בלויז געוואלט, אז איהר זאלט מיך בעלוינען פאר'ן ווארטען.

— וואס אזוינס?

— יא, איך וויל א ספעציעלע בעלוינונג! — האט דער פראצענטניק אונבערגע'חזר'ט.

— למשל?

— דא איז א זילבער ארט, וואו מען דארפט זיך נישט הויטען פאר שפיאנען, איך ווייס, אז איהר, גנעדיגע הויכקייט, האט אין פאריז בעקאנטשאפט מיט די פארנעהמסטע מענ-שען, וועלכע די פירשטין לאמבאלא האט געטון גרויסע גע-פעלינקייטען. איך וואלט געקאנט...

זי האט איהם נישט ערלויבט ווייטער צו רעדען.

— דו נידערטרעכטיגער אויסוואורף! — האט זי גע-דונערט — איהר פאדערט פון מיר, אז איך זאל אייך אויך ארויסווייזען געפעלינקייטען! דו געמיינער לומפ!

— מיין געלד! — האט דער פראצענטניק געשריגען.

— נינעטא! — האט די פירשטין א רוף געטון — דער מענש האט די העזה מיר צו מאכען אומצוויידייטיגע פאר-שלאגען, ניב אהער מיין שפיצרוט, שנעלער!

דער פראצענטניק האט נישט געווארט, נאר ער איז שנעל ארויסגעלאפען.

— איך וועל אייך איינקלאגען — האט ער געשריגען, ארויסלויפענדיג אויפ'ן הויף.

— אזוי ווייטער קאן עס נישט זיין — האט די פירש-טין געזאגט צו זיך אליין — ווייל איך וועל אלץ פערלירען! דעריף מוז ברייטשייד געפינען אנ'עצה.

— — — — — — — — — — — —

עס איז נאך געווען זעהר פינסטער, ווען צוויי פרויען-געשטאלטען זענען דורך דער פורטקע אריין אין בולאנער וואלד. אויסנאהמסווייז האט די פירשטין לאמבאלא געמוזט פריהער אויפשטעהן. זי איז געווען אנגעטאן אין א רייטער-פריהמארגען-קאסטיום, און דער געזעלשאפט פון נינעטא'ן, וואס איז ארויפגעגאנגען אויף די טרעפען פון אלטען טורעם.

— בוסט דוך נישט טועה? — האט די פירשטין גע-פרעגט איהר פערטרויטע.

— ניין, פירשטין. דער אונטעהנדיגט טראגט דא יעדען טאג ארויף עסען. איך האב שוין דאס מעהר ווי איינמאל געזעהען.

— און אויב ער האט מיך אפגענארט? — האט די פירשטין שטיל געזאגט צו זיך — ווען זי וואלט דא אזוי געווען?

נינעטא האט געטראגען א בינטעל שליסלען, וועלכע האבען געפאסט צו אלע טירען פון שלאס, שליסלען, וואס זענען נישט בענוצט געווארען.

— דאס איז די טיר — האט נינעטא שטיל אנגעוויזען.

— דא ארום, האב איך געזעהען, איז ווער אלטער אריינגע-גאנגען. מיר וועלען אפשר פרובירען, וואס פאר א שליסעל עס פאסט דא צו.

נינעטא האט אנגעהויבען מייסטעריען ביי דער טיר און די פירשטין האט א שווער אטעמדיגע זיך בעהאלטען אונ-טער דעם שטוב-מיידעל.

דער אונטעהנדיגט איז נישט געווען אין דער היים. ער איז גראד געווען אין פאריז און ער האט ערשט געזאלט קו-מען צו פאהרען אויפ'ן צווייטען טאג פארמיטאג.

— דער שליסעל פאסט! — האט נינעטא אויסגערופען

— יעצט וועט דאס גאנצע רעטעניש קלאר ווערען.

זי האט דעם שליסעל צוויי מאל א דרעה געטון און אויפגעמאכט די טיר.

די פירשטין האט זיך שוין נישט געקאנט איינהאלטען פון אונגעדולד, זי האט אוועקגעשטויסען נינעטא'ן און האס-טיג אויפגעפראלט די טיר.

— דאס איז זי! — האט די פירשטין א געשריי געטון

— דאס איז האננא לעבלאנק. ענדליך האב איך געפינען די, וואס איך האב אזוי פיינד. יעצט וועט זי זיך שוין נישט ארויסדרייען פון מיינע הענד.

(פארטזעצונג קומט)

הערצל'ס לעבען און קאמף

(ענדע פון זייט 3)

אבער תיכף כאפט זיך אין איהם אויף דער וואונש צו שאפען, דער כח פון דער קאלטער לאגיק, און ער זאגט: „פונדעסטוועגען וועט מיר אויך דער היל־ליגער און א גליקליכער שעה. דעם מצב וועט ער זיך פערהאנדלען און אן ארגאניזירטער און פעסטער ארמעע".

און יענער צייט איז איהם איינמאל אויסגעקומען לאנג צו רעדען מיט'ן שרייבער בן־עמי. און דאס איז דער איינ־דרוק. „ער האט גערעדט מיט אויסערלי־כער רוהיגקייט, אבער עס איז נישט שווער געווען צו דערקענען, אז זיין הארץ שטורעמט אין איהם, אז אפטמאל כאפט איהם אן דער יאוש און אפטמאל פלעגט אויפשיינען א בעזונדערער גלאנץ אין זיינע טיפע, שווארצע אויגען און עס האט ארויסגעקוקט פון זיי א וואונדער־ליכע מעגליכקייט. „איך פרוב, איך שטעל די ערשטע טריט, אזוי פערענדיגט ער זיינע רייד. איך ווייס נישט, אויב עס וועט זיך מיר איינגעבען — אלץ איז אפ־הענגיג פון דעם מאטעריאל, וואס אנ־דערע וועלען מיר צושטעלען. אויב אויף ווייטער וועלען מיר אויך שטעהן אזעלכע שטערונגען אין וועג — מעגליך, אז מיי־נע כחות וועלען מיך אפלאזען און וועל פערלאזען מיין ארט. איך האב אנגעצייכנט דעם וועג, און אויב אין אונזער פאלק האט זיך נאך נישט אפגעשטעלט דער לעבען און אין זיינע טיפענישען זענען נאך פערדאן געזונטע קערנער, וועלען קומען אנדערע און וועלען פערווירק־ליכען מיין געדאנק".

3. די בעגעגעניש מיט'ן קייזער

און ער פאהרט קיין קאנסטאנטינא־פאל. פאר איהם איז די נסיעה געפעהר־ליך. בן יהודה, וואס איז דעמאלט געווען אין וויען, האט זיך געשראקען פאר זיין געזונט, פאר זיינע רמזים. זיינע עלטערן ווייגען בעת דער געזעגענונג, און איהם רעגט דאס זעהר אויף.

דעם 18־טען אקטיאבער זיצט ער אין קאנסטאנטינאפאל א גאנצע שעה צייט מיט ווילהעלם דעם צווייטען און ער דערקלערט איהם זיין געדאנק. דער קייזער זיצט אויף בולאוו און ער פרובט מבטל מאכען, אפצורעדען. ער דערמאנט, אז די רייכע יודען ווילען נישט הערען פון דעם פלאן, אז אפילו הערצל'ס גרויסער בלאט שטיצט איהם אויך נישט. אבער ווילהעלם הערט זיך אויפמערקזאם צו. איהם פער'כשופ'ט עפעס אין דעם גע־דאנק גופא און אין דעם פארלעגער פון דעם געדאנק. הערצל פערענדיגט זיין רעדע פעראט מיט די ווערטער: „איך ווייס נישט, אפשר איז דאס ביי מיר נאר א מאניע, און איך מאך. דעם איינדרוק פון א מאניאק, אבער מיר קומט פאר דער פלאן זעהר און זעהר פשוט".

„מיר אויך" — מורמעלט ווילהעלם.

בולאוו: „יע, אויב דו וואלסט געפי־נען א וועג צו די הונגע מיניסטאריען, און ער מאכט מיט די פינגער א בעוועגונג פון געלד־צעהלען. „דא געהמען דאך אלע".

אבער ווילהעלם מאכט א מינע, אז איהם געפעלט נישט די עצה. „מיר דוכט זיך, אז אויב דער דייטשער קייזער וועט בעווייזען, אז ער אונטערשטיצט זיך מיט דעם, וועט עס מאכען אנ־איינדרוק. איך בין דאך דעם סולטאנ'ס בעסטער פריינד".

און זיך אויפהויבענדיג פון ארט, פרעגט ער הערצל'ען: „זאגט מיר בקי־צור, וואס דארף איך בעטען ביים סול־טאן?"

הערצל: „א טשארטער פאר א קאמ־פאניע אונטער'ן דייטשען פראטעקטא־ראט".

ווילהעלם: „גוט, א טשארטער פאר א קאמפאניע". און ער האט געגעבען הערצ־לען די האנד און איהר שטארק גע־דריקט.

4. מיט'ן סולטאן

דעם 17־טען מאי 1901 איז הערצל געזעסען מיט'ן סולטאן אבד־על־האמיד.

הערצל האט געזאגט: „איך בין גע־טריי דעם סולטאן, ווייל ער איז גוט צו יודען. דעריבער זענען אלע יודען אין דער וועלט איהם דאנקבאר. איך בין אויך גרייט צו טון פאר איהם, וואס איך קאן. איכ'ל נישט בעקאנט מאכען אונזער שמועס און דער סולטאן מעג רעדען אפענהערציג".

דער סולטאן איז איהם מכבד מיט א צונגאר און זאגט: „איך בין שטענדיג געווען א יודענפריינד. בכלל שטיץ איך זיך נאר אויף די מוסולמענער און די יודען. צו די איבעריגע אונטערטאנען האב איך נישט קיין צוטרוי".

הערצל קלאגט זיך אויף די יודען־רדיפות אין פערשידענע לענדער.

דער סולטאן ווייזט אן, אז זיין לאנד איז שטענדיג אפען געווען פאר יודישע איינוואנדערער.

הערצל: איך וויל געווינען פאר'ן סולטאן די גרויסע ליבע פונ'ם גאנצען יודישען פאלק. דער סולטאן דארף טון עפעס פאר יודען. דעמאלט וועלען יודען אויסדריקען זייער דאנקבארקייט און אנערקענונג.

דער סולטאן שאקעלט צו מיט'ן קאפ, אז ער איז מסכים.

הערצל: די לאנד נויטיגט זיך זעהר אין דעם, אז אונזערע מענשען זאלען דא עפעס אויפטון. די איינראפטער, וואס קומען אהער זוכען נאר צו מאכען א פערמעגען, און קעהרען זיך באלד אום צוריק אהיים. מען דארף אבער מענשען, וואס וועלען בלייבען אין דעם לאנד, וואו זיי ווערען רייך.

דער סולטאן רעדט וועגען די נאטירליכע רייכקייטען פון טערקיי. מען דער־נעהנטערט זיך צום געשעפטליכען גע־שפרעך. עס הויבט זיך אן א לאנגער שמועס וועגען פערבעסערן דעם פינאנ־סיעלען מצב פון דער מדינה און דער שמועס ציהט זיך אפ צוויי שעה.

עקסקורסיע פון אמעריקאנער סטודענטינס אין ווארשא

רייזענדיג איבער אייראפא, איז היינטיגע וואך אנגעקומען קיין ווארשא אנ'עקסקורסיע פון שעהנע אמעריקאנערינס, צוהערערינס פון די דארטיגע הויכע לעהר־אנשטאלטען

די אינטערנאציאנאלע אויסשטעלונג פון קאמוני־קאציע און טוריסטיק אין פויזען

דער טאבאר פון די פוילישע מלוכה־באהנען איז דא אויסגעשטעלט אויפ'ן גרויסען פלאץ נעבען דער הויפט־האלע פון דער אויסשטעלונג

העלענאוו
א זומער־רעדוטע

לויט דער איניציאטיוו פון דעם קרייז־ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען פון גייסטיגע ארבייטער און פון דעם זשורנאליסטען־סינדיקאט ווערט ד. 20 יולי ד. י. פארקומען

מיט א פערשידענארטיגען פראגראם וואס ווערט בעשטעהן פון פאנטען־לאטעריע (יעדער לאס געווינט)

א קאנקורס מיט פרעמיעס פאר די שענסטע קליידער און פאר די שענסטע טענץ. ארטיסטישע ארויסטרעטונגען. בענגאל. פייער און א סך אנדערע איבערראשונגען.

קומט אויף דער רעדוטע! ארקעסטער אונטער דער לייטונג פונ'ם דיר. טעאדאר רידער. קומט אויף דער רעדוטע!

בעמערקונג: אין פאל פון א אונגינסטיג וועטער, קומט די זומער־רעדוטע פאר דעם 27 יולי.

בעמערקונג: אין פאל פון א אונגינסטיג וועטער, קומט די זומער־רעדוטע פאר דעם 27 יולי.

DOM BANKOWY
BRACIA TAUB
Piotrkowska 17
TELEFONY: ogólny 157-90, dyrekcji 207-35
Załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości

שוין ערשינען דער יולי־נומער

פון דער לאדזשער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען

אילוסטרירטער „פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון אלי בארוכין

מיט ארטיקלען פון: ד"ר אריה טארטאקאווער, קאנסול מאקס קאהן, סטאניסלאוו ליטערבאך, יוליאן טובים, אסקאר בערמאן, נ. שפעט, אלי בארוכין, ברונא ווינאווער, סטאראסטע אלעקסי רזשעוווסקי, מאגיסטער יוזעף ליטווין, י. האנע־מאן א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.

פרייז 75 גראשען.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס־פערקויפער.

ס'ווערט געזוכט

פון זאפארט א יונגערמאן אין א קאלאניעל־געוועלב. צו ערפעהרען ביי ח' ראזענבלום איזאנדזשיעוו.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רע־יעלקייט פון דער אלט־בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17 (זאכאדניא 52) טעל. 79־148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, ג ע־ וויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאווזו־לעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין ארוזשאנד ראזיעמטשי. ווי אויך איבער־זעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

חדשה בספרות העברית!

יצא לאור זה עתה ספר מדעי־אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם

„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"

מאת י. קיהן

הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

מעכאנישע שלאסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אן פערשידענע שלאסעריי־ארבייט און אויטאגענישע שווייסונגען אונטער גאראנטיע.
פריוואט־וואוינונג גדאנסקא 20, וו. 17.

דריפס „ארגוס"

האנדעלס־קארעספאנדענץ
ערלעדיגט דאס ביורא
זאכאדניא 36
108־47

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גארניט. די עלטער שפילט קיין ראלע ניט.
זאוואדזקא 19 פר, 1 שט.

וויכטיג פאר דאמען!

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען־היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער־ארבייטע איך אויף געגצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר נאר 2.50 זל.
23 זאוואדזקא 23
בעמערק.: גוי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער ביליגער אויספערטיגונג 50 פראצ. ווי איבעראל.
„TOLA"

לעזט!

אכטונג! — אכטונג!

קאנקורענץ־פרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקו מען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפגאהמע' זענען די פריי־זען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי

12 שטיק („Express pictures") זל. 2
6 „ מיניאטור־פאטאגראפיעס „ 2
6 „ „ „ ברוזי „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8

אכטונג צו א ½ טוץ זיידענע פאסט־פאטאגראפיעס גיט מען צו אכטונג

אנ'אריגינעלען פארטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראה־מען און אויך א פערקויף פון ראהמען

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג
„PARISIEN"
קונסט־אנשטאלט
פראנציסקאנער 30.

אבאנעמענטס־פרייז [illegible]
Redaktor-wydawca B. Hamburski
Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska